

ANT

Ordu'da
ve AP'de
tasfiye
hazırlığı

Haftalık Dergi • 26 Mart 1968 • Sayı: 65 • 125 Kuruş

TOP SECRET

HEADQUARTERS
UNITED STATES EUROPEAN COMMAND
APO 889, US Forces
October 1962

ECJC-2

SUBJECT: Change 3 to USCEUR OPLAN NR 100-1 (U)

TO: See DISTRIBUTION

1. Forwarded herewith is Change 3 to USCEUR OPLAN NR 100-1.

2. The purpose of this Change is to publish Annex M, Civil Affairs.

3. Subject Change consists of new and revised pages. Addressees are requested to remove old pages and enter new or revised pages as listed below.

This	Remove Old Pages	Enter New Pages
Table of Contents	12	12
Basic Plan		1-1 thru 1-2
Annex M		1-3
Appendix 1 to Annex M		1-4
Appendix 2 to Annex M		1
Appendix 3 to Annex M		1-1
Appendix 4 to Annex M		1-2
Appendix 5 to Annex M		
Appendix 6 to Annex M		

4. Mutation regarding this Change will be made on the "Board of Changes and Corrections" sheet. Rescinded pages will be destroyed in accordance with pertinent service regulations.

FOR THE COMMANDER D. CHIEF:

B. E. Sperry
B. E. Sperry
Major General, US Army
Director, J-3 Division

1 inch
Change 3 to USCEUR
OPPLAN NR 100-1 (U)

NOTES: UNCLASSIFIED

TOP SECRET

Headquarters
SUPPORT OPERATIONS
TASK FORCE EUROPE
APO 143, US Forces

ANNEX E to COMUSCEN OPLAN NR 10-1
EMPLOYMENT OF CHEMICAL AND BIOLOGICAL WEAPONS

1. **INTRODUCTION.**

a. **General.** This annex provides guidance for the employment of chemical and biological (CB) weapons by US forces.

b. **Enemy Forces.** Annex C: Intelligence.

c. **Friendly Forces.**

(1) **COMUSCEN.**

(a) Supports SOFTE CB operations to include providing assistance of law and place designated by COMUSCEN.

(b) Renders technical assistance when required.

(2) **COMUSNAVEUR.**

(a) Supports SOFTE CB operations to service support at USNAVEUR departure point.

(b) Provides delivery means for movement of CB munitions from departure point to the operational area.

(3) **COMUSAF.**

(a) Supports SOFTE CB operations to include logistical and service support at USAFE departure point.

(b) Provides delivery means for movement of CB munitions from departure point to the operational area.

2. **INTRODUCTION.** Employ chemical and biological weapons to support the following:

a. **Concept of Operations.**

AMERİKA'NIN
TÜRKİYE'Yİ VE
AVRUPA'YI
MAHVETME PLANLARI....

HAFTANIN NOTLARI

17

mart

TİP'e geçtiler

● Haymana İlçesi'nin Temizözü köylülerinden altmış kişi toplu olarak TİP'e geçtiler. Ankara İl Başkanlığı'na gönderdikleri altmış imzalı dilekçe-de köylüler şöyle demektedir: «Bizler Haymana İlçesi Temizözü halkından bir karış toprağı olmayan, kimimiz çobanlıkla, kimimiz de hazine toprağıni çeşitli dalavereli yollardan zimmetine geçiren ağaların arazisinde köle gibi çalışan emekçileriz. Köyümüzde hazineye ait olan 10 bin dekar toprak Musa Demir, Ramazan Demir kardeşlerle Faik Özer denilen ağaların elindedir. Toprak reformunu yüzde yüz yapacağına inandığımız TİP'e köyümüzden altmış kişi kaydolduk.»

TİP'e karşı yeni zorbalık

Kürsüde TİP Genel Sekreteri Rıza Kuas vardı. Kelimelerin üzerine basa basa konuşuyordu: İçişleri Bakanlığı, kanuni toplantıların ve kongrelerin basılması, taşlı sopalı saldırılar yapılması için kullanılan bir teşkilat haline getirilmiştir. Aradan 10-15 dakika geçmişti ki, Kuas'ın konuştuğu Yenimahalle'deki İvedik Salonu'nun önünde bir gürültü koptu. Önce salonun camları gürültü ile kırıldı, sonra Durali Ural, Abdurrahman Küçük, Asaf Köksal, Cafer Okkalı, Ahmet Ünal ve Salih Özkan adındaki kongre eşkiyası toplantıya saldırdılar. TİP Yeni Mahalle Kongresi'nin yapıldığı salonun kapısını tutan TİP'li Uğur Cankocak, Mehmet Altınok, Sinan Çengil'e tabancalarını çekerek hücum ettiler. Türkiye'nin başkenti Ankara'da güpegündüz bir parti kongresi basılıyor ve olayı bastırmak için bir türlü polis gelmiyordu. Sakın'ın polisleri nihayet eşkiya işini bitirdikten sonra gelebildi. TİP'lilerin anlatışına göre kongre basanlar, köşe başında birinden para aldıktan sonra saldırıya geçmişlerdi. Tabanca çekmişlerdi. Ama ilk sorguda saldırganların hepsi serbest bırakıldı. Saldırıdan sonra yaptığı konuşmada Genel Başkan Aybar GP'nin antidemokratik gidişini eleştirerek şöyle dedi: «Bir yandan taşlı sopalı saldırılar düzenleyeceksin, irticai destekleyeceksin. Anayasayı değiştirme hazırlıkları içinde olacaksın ve sonra demokrasiden yana olduğunu ilan edeceksin. Hayır. Çilekeş ve güngörmüş halkımız bu oyunun oynanmasına artık izin vermemelidir; ve de vermeyecektir.»

18

mart

Kimler gayrimillî?

● Seçim Kanunu değişikliği Senato Geçici Karma Komisyonu'nda görüşülürken muhalefetin obstrüksiyona başvurmaından endişeye düşen iktidar, G.P. aracılığıyla bütün partileri bir yuvarlak masa toplantısına çağırmıştır. Toplantıya sadece TİP çağırılmamış ve boynuzlu koç partisinin lideri buna gerekçe olarak TİP'in gayrimillî bir parti olduğunu ileri sürmüştür. Bunun üzerine TİP Genel Sekreteri GP Lideri'ne cevap vererek «Gayrimillî parti diye varlığını Amerikan emperyalizmiyle içli dışlı kapkaççı kapitalist düzeni sürdürmeye bağlamış teşekküllere, Çömbe'lerin, Kao Kili'lerin oynadığı rolü Türkiye'mizde de benimsemiş olanların iktidar bahşişlerine avuç açmışlar topluluğuna denir, demıştır. Toplantı sonunda boynuzlu koçun bütün gayretlerine rağmen anlaşmaya varılamamış ve yuvarlak masayı terkeden AP'li'ler kendi çoğunluklarına güvenerek yeni seçim kanununu senatodan da geçirmişlerdir. Ancak gerek TİP, gerek CHP Anayasa Mahkemesi'nde iptal davası açtılarından, yeni seçim sisteminin önümüzdeki seçimlerde uygulanıp uygulanmayacağı şüphelidir.»

Tazminat ödeyecek

● 21 Mayıs olaylarından sonra zamanın Sıkıyönetim Komutanı Cemal Turalı'nın haklı bir gerekçeyle dayanmadan kapattığı Yön Dergisi yöneticileri tarafından açılan tazminat davası sonuçlandı. Turalı'nın kararı yüzünden devlet YÖN Dergisi'ne 15 Bin Lira tazminat ödemeğe mahkûm edildi. Bugün kararkuşu hükümlerle gazete ve kitap toplanan kudret sahiplerinin kararları da mahkemelere götürüldüğü takdirde aynı şekilde tazminata hükmedilmesi kaçınılmaz bir sonuç olacaktır. Ve herhalde devlet kasasından ödetilen bu tazminatlar, bir gün o tazminata sebep olanlardan son kuruşuna kadar tahsil edilecektir.

19

mart

Üstün yargılandı

● 4 Haziran 1967'de Açık Hava Tiyatrosu'nda düzenlenen «Gülüştah - İhsanî» gecesinde yaptığı konuşmada halkı kanunlara karşı gelmeğe teşvik ettiği idiasıyla aleyhinde dava açılan TOS İstanbul Şubesi eski başkanı Süleyman Üstün, İkinci Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandı. Üstün, duruşmada okunan Prof. Sabir Erman'ın bilirkişi raporundaki suçlamayı reddederik «Bilirkişi 27 Mayıs Devrimi'ni yanlış değerlendirmektedir. Biz, yasalar çerçevesi içinde halkın yöneticileri doğru yola çağırabileceğini söyledik. Bir öğretmen olarak da bu bizim en tabii hakkımızdır. Biz, Türkiye'de Açık İhsanî'yi Ali Faik Cihan'ı ve bunlar gibi değerli kişileri mahkûm eden bir idareden yine yasalar çerçevesi içinde ve seçim yoluyla hesap sorulabileceğini söyledik, demıştır..»

Makal tahkikatı

● Sağırklar Okulu türkçe öğretmeni arkadaşımız Mahmut Makal hakkında açılan idari soruşturmalara her gün bir yenisi eklenmektedir. Son olarak açılan soruşturmalarda Makal'a sorulan sorular şunlardır: «Taksim Uyanış Mitingi'nde onbin kişi bulunduğu halde, öğretmenler arasında seksen bin kişi bulunduğunu niçin ileri sürdünüz? Sağır çocuklara neden sosyalistik propagandası yaptınız? Bu soruşturmada 30 sağır çocuğun ve okulda bulunan 30 öğretmenin günlerden beri ifadesi alınmaktadır.»

FKK'ye katıldı

● İktisat Fakültesi Fikir Kulübü de, nihayet aldığı bir kararla Fikir Kulüpleri Federasyonu'na katılmıştır. Sadece beş üyenin mahalefetine karşılık büyük çoğunlukla alınan karar, sosyalist gençlik örgütüne büyük güç kazandırmıştır.

20

mart

Kürşad olayı

● Kıbrıs Buhranı sırasında Vedia Kürşad'ın Atina'da yaptığı telefon konuşmaları hakkında yaptığı yayın dela yısıyla Turizm Bakanı Nihat Kürşad'ın Necdet Onur aleyhinde açtığı davanın duruşma sine devam edilmiştir. Duruşmada Onur, Vedia Kürşad'ın Atina'daki Yunan uyruklu İnci Kosta ile defalarca konuştuğunu belirterek mahkemeye bir konuşma listesi vermiştir. Bu listeye göre Kürşad'ın 17 76 95 ve 12 60 37 numaralı telefonlarıyla Atina'da 18, 21, 23, 25 ve 29 Kasım günleri beş defa aranmıştır. Duruşma sonunda savcılık dosyayı incelemek üzere mahkeme istemiş ve duruşma 3 Kasım'a bırakılmıştır.

Tekrar saldırdılar

● Önceki hafta NATO ile ilgili bildiri dağıtırken kaçırılmak istenen TİP Zeytinburnu İlçesi üyesi İsmet Hasan oğlu, Yenidoğan mahallesinde görgü tanıklarının tesbit ederken aralarında CHP Zeytinburnu Gençlik Kolu'ndan Selahattin Çaylak'ın da bulunduğu üç dört kişinin saldırısına uğramıştır. İki taraf arasında kavga başlamış ancak TİP İlçe başkanı ile kardeşinin olay yerine yetişmeleri üzerine saldırganlar kaçmak zorunda kalmışlardır.

AP'nin adayları

● İstanbul, Ankara ve İzmir belediye başkan adaylarının tesbiti konusunda AP içinde çalışmalar devam etmektedir. Demirel, İstanbul Belediye Başkanlığı için Fahri Atabeyli'ye «evet» demıştır. Demirel'in İzmir belediye başkanlığı için Kibar'ın yerine AP il başkanı Fazıl Arıncı, Ankara belediye başkanlığı için de bir yüksek mühendisi düşündüğü söylenmektedir.

korkuyorlar, Korkacaklar!

Türk halkının sömürüye karşı uyanışından endişeye düşen Amerikalılar, Tumpene Şirketi'nin Ankara'daki merkezinin ön cephesini ve alt katlarındaki pencerelerini beton tuğlalarla tahkim etmişlerdir. Resimde, Mithatpaşa Caddesi'ndeki tahkimat görülüyor.

Danıştay bozdu

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi doçentlerinden Senec Divitçioğlu'nun profesörlüğü konusunda Üniversite Senatosu'nun aleyhte kararını Danıştay bozmuş ve kararını ilgililere tebliğ etmiştir. Bilindiği gibi, İktisat Fakültesi Profesörler Kurulu, Divitçioğlu'nun profesörlüğe yükseltilmesine karar vermiş, ancak Üniversite Senatosu "bilimsel yetersizlik" gerekçeyle bu kararı onaylamamıştı. Divitçioğlu'nun açtığı dâvaya bakan Danıştay 12. Dairesi dosyayı inceledikten sonra profesörler kurulunca alınan bir kararın üniversitede "bilimsel yetersizlik" gerekçesi ileri sürülerek geri çevrilemeyeceğine karar vermiştir. Bu durumda, Senato'nun en geç bir ay içinde Profesörler Kurulu kararını yeniden ele alıp onaylaması gerekmektedir.

Sohtorik istifa etti

CHP İstanbul İl Başkanı Ali Sohtorik, siyasi durumunun yetersizliğini ileri sürerek istifa etmiştir. Sohtorik'in istifasının asıl nedeni ise, olt kademedeki ortanın solu unsurlarının ortanın göbeğine karşı mücadelede ağır basması olmalıdır.

Kennedy adaylığı

Bir yandan Vietnam çıkmazı, bir yandan Dolar krizi içinde bulunan Amerika, önümüzdeki başkanlık seçimlerinde büyük mücadelelere sahne olacaktır. Bugüne kadar cumhurbaşkanlığı için iddialı görülen Senâtor Robert Kennedy'nin son anda karar değiştirmesi Johnson'ın güç durumuna düşürmüştür. Vietnam sorununa barışçı bir çözüm yolu bulunması için Johnson'a verdiği ultimatomun kabul edilmemesi üzerine aday olmağa karar veren Robert Kennedy, "Artık şuna inanıyorum ki, Amerika'nın izlemek istediği tehlikeli siyaset, ancak bu siyaseti yürüten insanlar iş başından uzaklaştırılarak değiştirilebilir" demektedir. Cumhuriyetçi Parti'nin başkan adaylığı için en kuvvetli isim ise çıkarıcı çevrelerin adamı, yıpranmış politikacı Nixon'dur.

İlaç pahalılandı

"Ucuştuk kampanyası" adı altında fakir vatandaşlara yeni bir kazık daha atılmıştır. Sağlık Bakanlığı'nun ilaç fiyatlarında indirim için aldığı karar ters sonuç vermiş, ilaçların sadece yüzde 20'si ucuzlamış, yüzde 20'si aynı fiyatta kalmış ve yüzde 60'ı bir mîli pahalılaşmıştır.

Ararat tutuklandı

Proleter Dergisi Sorumlu Müdürü ve Fikir Kulüpleri Federasyonu Genel Başkanı İzzet Ararat, Nâzım Hikmet'in "Kerem Gibi" isimli şiirini dergide yayınladığı için Adana Mahkemesi'nin gıyabi kararı üzerine Ankara'da tutuklanmıştır. Bilindiği gibi, daha önce de Proleter'in sahibi Necip Akan tutuklanarak ceza evine gönderilmiş bulunuyordu. Ararat'ın tevkifine gerekçe olarak gösterilen Kerem Gibi şiiri Nâzım Hikmet'in halen piyasada satılmakta olan kitaplarında mevcuttur. Ararat'ın tam F.K.F. Büyük Kongresi toplanırken tutuklanması da dikkatli çekmektedir.

Novotni istifa etti

Avrupa komünist yöneticileri arasında son "Stalin"lerden biri olarak kabul edilen Çekoslovak Cumhurbaşkanı Antonin Novotni, bir süreden beri Çekoslovakya'yı yönetmekte olan genç liderlerin sert çıkış ve tenkidleri karşısında görevinden istifa etmek zorunda kalmıştır. Bilindiği gibi, eski Savunma Bakanı Muavini Tümgeneral Seja'nın ülkeden kaçıp Amerika'ya sığınması olayı da Novotni'nin durumuna adamakıllı sarsmış bulunuyordu.

Devr-i Süleyman!

Önce İstanbul'da Devlet Bakanı Seyfi Özlü'ye protesto ettikleri için üniversiteli gençleri tutukladılar. Arkasından Devr-i Süleyman'ın oynandığı sahneye mühür vurdular. Sonra hayatını sosyalist mücadeleye adanmış bir Mihri Belli'yi, onunla birlikte Türk Solu'nun yazı işleri müdürü Vahap Erdoğan'ı demir parmaklıklar arkasına gönderdiler. Onunla da yetinmediler, tam Fikir Kulüpleri Federasyonu Büyük Kongresi toplanacağı sırada genel başkan İzzet Ararat'ı Nâzım Hikmet'in herkesçe bilinen bir şiirini Proleter Dergisi'nde yayınladığı için içeri aldılar. Ve nihayet, Cumhuriyetin Savcısı yürekli hukuk adamı Star Yalçın hakkında, 141 ve 142. maddeleri bilimsel şekilde tenkit ettiği için yine 142. maddeye göre 15 yıla kadar hapis talebiyle dâva açtılar. Bütün bunlar son bir haftanın olaylarıdır ve herhalde bir tesadüfler zinciri olarak yorumlanamaz. Birbirini izleyen bu tutuklamalar ve dâvalar, her geçen gün ağırlığını biraz daha hissettiren sağ terörün ürünüdür ve Devr-i Süleyman'ın gerçek cehrestini bütün çirkinliğiyle ortaya koymaktadır. Kaldı ki, yukarıda çizdiğimiz bu tabloya arka arkaya toplatılan kitaplar, gazeteler, ağır ceza ve toplu basın mahkemelerinin kapılarına asılan sanık gazeteci listeleri dahi değildir.

Nedir suçu bu insanların? Vatani Amerikalılara mı satmışlardır? Yabancı firmaların komisyoncusu olarak fakir bir millete milyonlarca lira kazık atmağa mı kalkmışlardır? Petrolleri, madenleri sömürgecilere peşkeş mi çekmişlerdir? Hayır! Hepsinin ortak suçu, Türkiye'nin gerçek bağımsızlığını, Türk halkının mutluluğunu istemek bunun yollarını araştırmaktır. Görüşleri arasında küçük farklar olsa da, hepsi aynı savaşın ittifaklı mücahitleridir. Cumhuriyetin ve anayasa rejiminin gerçek savunucularıdır. Hepsisi de bir fikir mücadelesi vermektedir. Artık eyleme geçmiş, halkın oyu ile meclise girerek meşruluğunu tescil ettirmiş, Anayasa Mahkemesi'nce tanınmış bir fikrin mücadelesini... Anayasanın ve halkoyunun meşru kıldığı bir fikrin mücadelesini veren insanları tutuklayanlar, bu cüreti nereden almaktadır? Türkiye'de anayasanın ve halkın da üzerinde bir kuvvet mi vardır? Bugün bütün dünyada komünizm düşmanlığının şampiyonluğunu yapan bir Amerika bile, bizim Süleyman iktidarının yanında zenzemle yılanmış gibi kalmaktadır. Türkiye'de zincirleme tutuklamalar devam ederken Anadolu Ajansı, Amerikan Komünist Partisi'nin önümüzdeki başkanlık seçimlerine katılacağını bildiriyordu. Acaba bizimkiler bu haberi okumamışlar mıdır?

Y a ilerici sayılan basının bu zincirleme tevkifler karşısındaki vurdumduymazlığına ne denmeli? Bir ibl fıkra yazarının dışında hiçbir gazete bu terör hareketini ciddi şekilde ele almamakta, meseleyi ilker üçer satırık haberlerle geçiştirerek yasak savmaktadır. Bugün sosyalist kavga veren yazarların, gençlerin, düşünenlerin hürriyetlerine kasteden bu terör, güçlü bir direniş görmedikçe, cüretini daha da artıracak, 27 Mayıs öncesine rahmet okutan bir azgınlıkla, en masum tenkitlere cüret edenlere de tasallut edecektir. Her istibdat hareketi bu çizgide gelişmiştir. Seçim Kanunu'nu değiştirerek TİP'i meclisten tasfiye etme konplosuyla sosyalist yazar ve düşünürlerle karşı grış'ın sindirme hareketi paralel şekilde gelişmektedir. Parlametoda milletvekili dövmek kongre basmak, bildiri dağıtan gençleri kaçırmak, hep bu solu sindirme hesapları içindedir. Faşizmin bu cüretkâr gelişmesine karşı bütün ilerici güçlerin bir araya gelerek direnmeleri zamanı gelmiştir, hattâ geçmektedir. Bu kavzadan kurtulmak için artık hiçbir özür söz konusu değildir. Kaçanlar tarih önünde "hain" damgasını yiyeceklerdir!

Rodezya'da 5 siyah daha asılıyor

Cumhuriyet

BASIN KANUNU
yeniden
ele alınıyorEverest tepesi
Türkiye'ye yılda
1,000,000 liraya
mal oluyor

SİGİPHE EFSANESİ

inceisi

Ordu'da ve AP'de tasfiye var!

Generkurmay Başkanı Orgeneral Tural'ın «Akademi subaylarının kurmaylıklarını onaylayacağı» gerekçesiyle üç günlük «Gürsel - 68 Kış Tatbikatı» nı bir güne sığdırması ve Başbakan Demirel'in bu defa davetliler arasında bulunmaması, geçen yılki tatbikatı hatırlayanlar arasında hayretle karşılanmıştır.

Her yıl olduğu gibi bu yıl da «Gürsel Kış Tatbikatı» na katılacak olanların Genelkurmay'da bir listesi hazırlanmıştır. Fakat sonradan listede değişiklik yapılarak Başbakan Demirel'in, Kara Kuvvetleri Komutanı Refik Yılmaz'ın Hava Kuvvetleri Komutanı İrfan Tansel'in, Deniz Kuvvetleri Komutanı Necdet Ural'ın ve Milli Savunma Bakanı Ahmet Topaloğlu'nun isimleri üzerine birer çizgi çekilmiştir.

Tatbikatı izlemek üzere Erzurum'a gidecek olan gazeteciler, Türk Hava Kuvvetleri'nin dev C-130 uçağının hazırlanmasını beklerken Milli Savunma Bakanı Topaloğlu'na «Siz de gelecek misiniz?» diye sormuşlar ve «Hayır, uğurlamaya geldim» cevabını almışlardır. Ancak pervaneler dönerken Topaloğlu son anda bir emrivaki vaperak bir albaya «Bakayım, sizin eldi-

venleriniz çok güzel... bana yakışacak...» dedikten sonra kendisini uçağa atmıştır. Uçakta Tural ile davetsiz misafiri Topaloğlu karşı karşıya oturmuşlar, ancak bütün yolculuk süresince tek kelime konuşmadan pencereden dışarıyı seyretmekle yetinmişlerdir.

Seyahat sırasında Tural'ın şimdiye kadar görülmemiş bir biçimde gazetecilere iltifat etmesi, herkesi şaşırtmıştır. Tural bir ara haritayı istemiş ve uçağın bulunduğú mevkiî tâyin ederek «Tercan üzerindeyiz» demiştir. Uçakta bulunanlar pencereden aşağı bakarak Tercan'ı bulmağa çalışırken, Milliyet Gazetesi'nin muhabiri Mustafa Ekmekeçi ile Genelkurmay Başkanı Tural arasında şu konuşma geçmiştir:

EKMEKEÇİ — Cumhurbaşkanlığı kontenjanından senatör olacağınız söyleniyor, ne dersiniz?

TURAL — Yok böyle bir şey...

EKMEKEÇİ — Kuvvet komutanları da Cumhurbaşkanlığı kontenjanından senatör olacaklar mı?

TURAL — Onlar için bir şey diyemem...

Gerçekten de, Tural, bu konuda hiçbir şey söyleyecek durumda değildir. Çünkü, de-

DEMİREL — Bu defa paşa olmadı —

niz ve hava kuvvetleri komutanları bir hafta önce Çankaya Köşkü'nde Cumhurbaşkanlığı Cevdet Sunay'ı ziyaret ederek bu konuyu da içine alan uzun görüşme yapmışlardır.

Deniz Kuvvetleri Komutanı Ural ile Kara Kuvvetleri

ORGENERAL CEMAL TURAL — Senatörlük teklifine hayır dedi —

Komutanı Refik Yılmaz'ın Cumhurbaşkanlığı kontenjanından senatör olmaları, Hava Kuvvetleri Komutanı İrfan Tansel'in ise yurt dışı bir göreve gitmesi, Demirel'in uzun vâdeli plânının ana hatlarıdır.

Demirel'in biri askerleri, diğeri sivilileri ilgilendiren uzun vâdeli plânının ana hatları şöyledir:

Türk Silâhlı Kuvvetlerinin üst kademelerinde Demirel'in bir türlü tam kontrol altına alamadığı sivri isimler temizlenecektir. Bu amaçla Genelkurmay Başkanı ve kuvvet komutanlarının kontenjan senatörlüğünü kabul edip etmi-

yecekleri konusunda uzun süre nabız yoklanmıştır. Tural işgal ettiği mevkiî terketmeğe hiç de niyetli görünmemiş, teklife açıkça «hayır» demiştir. Hava Kuvvetleri Komutanı Tansel ise senatörlük yerine yurt dışında bir görev istemiş, kara ve deniz kuvvetleri komutanları ise teklifi olumlu karşılamışlardır. Fakat o sırada patlak veren son Kıbrıs buhranı, plânın gerçekleştirilmesini bir süre aksatmıştır. Nihayet son günlerde kuvvet komutanlarının senatör olmaları kesinleşmiştir. Eğer yeniden büyük bir olay patlak vermezse üç kuvvet komutanı görevlerinden ayrılarak kontenjan senatörü olacaklardır. Bu durumda Refik Yılmaz'dan boşalacak Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na Birinci Ordu Komutanı Memduh Tağmaç, İrfan Tansel'den boşalacak Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na geçen sene komutan muavini olan Orgeneral Reşat Mater, Necdet Ural'dan boşalacak Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na ise ya Donanma Komutanı Celâl E-yiceoğlu, yada Askerî Sıra Üyesi Haydar Olcaynoyan getirilecektir. Ancak, Tural, Genelkurmay Başkanlığı'nı koruyacaktır.

Gürsel - 68 Kış Tatbikatı bir gerçeği daha açığa çıkarır. Tural, irtica aleynindeki Kurban Bayramı mesajı ile Demirel'e karşı çıkan Cumhurbaşkanlığı Sunay'ın yanındadır. Topaloğlu ile Tural arasındaki ilişkilerin tatbikatlarındaki görüşüşü, Topaloğlu'nun general kokartsız ve er elbisesi giymek zorunda kalışı, önemsiz görünüşünde önemli olan şeylerdir. Bütün bunlar, gazetecilerin olduğu kadar subayların da gözünden kaçmamıştır.

Tatbikat sonunda Tural'ın harp sanayiî konusunda verdiği bir demec de, dikkati çekmiştir. Genelkurmay Başkanı bu demecinde, Türkiye'nin harp sanayiî konusunda onbeş yıllık bir plân hazırladığını, bu plân gereğince

şu bizim parlamento!

Olur böyle vakalar

Cumhuriyet Senatosunda, «Barajlı D'Hont» adı altında çoğunluk sıstetmini getiren tasarı görüşülecekti... Basın locasındaki gazeteciler gözleri ile, yol gösteren saygılı görevlinin ardındaki mavi elbiseli, sarışın yaşlıca kadını izliyorlardı. Mavi elbiseli kadın ve yanındaki iri kıyım kumral adam, uzun süredenberi kimsenin almadığı, Cumhurbaşkanlığı locasının bitişindeki koltuklara oturdular... Gazeteciler hayretler için deydi. Çünkü, İnönü'nün Amerika'da bulunduğu sırada tez gâhlanan oyunla Demirel'in iktidara el koyduğu oturumda, sevincinden ne yapacağını bilemeyen ve bu yüzden parlamento'nun kapısı kendisine kapanan mavi elbiseli sarışın yaşlıca kadın, Elaine Smith'di. Elaine Smith, Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçiliğinin «Politika ve Siyasî İşler» bölümü yetkililerinden ve Amerikan Haber Alma teşkilâtı CIA'nın Türkiye temsilcilerinden, yanındaki iri kıyım kumral adam da, aynı amaçla Türkiye'de görevlendirilmiş bulunuyordu.

Sekiz ay önce verilen «Kıbrıs sorunu ne durumdadır?» konulu sözlü soru önergesini cevaplandırmak için kürsüye gelen Çağlayangil'i can kulağı ile dinlediler. Amma, Çağlayangil «Kıbrıs meselesinin nazik bir safhada» olduğunu öne sürerek son gelişmeleri açıklamamanın «memleket menfaatlerine yararlı olmayacağını» söylemekle yetindi. Sonra sıra, seçim kanunu tasarılarına geldi. Ve Elaine Smith ile yardımcısı, memnuniyetleri «Beşş» cehrelerinden okunurken, görüşmelerin devamını izlemeyi gereksiz bulup gittiler...

Kürsüde, seçim kanunu tasarılarının komisyondan usulsüz geçtiği, CHP'li üyelerin komisyondan istifalarının «tekemmül edip etmediği» yolundaki tartışmalar olurken, CHP Grup Başkanı Vekillerinden Fikret Gündoğan, basın locasının çıkış kapısındaki tahta oymalı cam sehpanın çevresinde toplanmış gazetecilere, şöyle diyordu:

«Güven Partisi'nden, seçim kanunu tasarıları üzerinde görüşme için davet mektubu gelince kalkıp gittik. Aynı mek-

tup Demirel'e de gitmiş ve müspet cevap vermiş o da...»

Toplantı açıldı. Yuvarlak masada, davet eden ve edilen söz konusu olamayacağı tabii. Mektubu yazanlar olduğu için Güven Partililere sorduk, «İçti Partisi nerede? «Çağırmadık dediler. «Neden çağırmadınız» dedik. «Sakıncalı bulduk» dediler. «Peki» dedik. «nedir bu sakınca?». Yüzümüzze bakıp, «Mucip sebep gösteremeyiz» demezler mi? Neyse, evvela prensip te anlaşılmak gerekiyordu. «Barajlı D'Hont sisteminden vazgeçiyor musunuz» denildi. «Önce bunu tespit edelim, sonra oturur yerine neyin ve hangi usulün ikame edileceğini buluruz. Ses çıkarmadılar...

«Toplantıya öğleden sonra devam ederiz» dediler. Öğleden sonra toplandık. Şeref Kayalar içeriye girmeden, dışardan haber saldı, «biz toplantıya katılmıyoruz». Yahu, peki madem toplantıyı terk edecektiniz, böyleyse niçin geldiniz?

Gündoğan'ın sözleri, aşağı yukarı oynanan oyunu ortaya koymuştu. Ve o gece sabaha karşı, AP senatörlerinin oyları ile «Barajlı D'Hont» adı verilen çoğunluk sistemini getirecek seçim kanunu, Cumhuriyet Senatosu'ndan da geçti...

Bu kanun Resmî Gazetede yayınlanıpca, elbette Anayasa Mahkemesine başvurulacaktır. Anayasa Mahkemesi de, tasarıyı inceleyen komisyonun tayinle kurulamayacağı ve komisyonlardan istifanın, yanlış yorumlandığı gerekçesi ile yeni seçim kanununu usulî bakımından iptal edecektir... Bu iki kere, ikincisi dört ettiğî gibi açık ve seçiktir.

Fakat, Süleyman İktidarı'nın böyle peylere pek önem verdiği yoktur. O şimdi, Tedbîrler Kanununu sonuçları ile birlikte kaldırarak tasarıyı ve ardından Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu Tasarısı adlı, terör kanununu parlamento'dan geçirme hazırlıkları içinde bulunuyor...

Ne denir? Türkiye burası. Olur böyle vakalar...

Parlamento'dan sevgilerle...

Onur BARTU

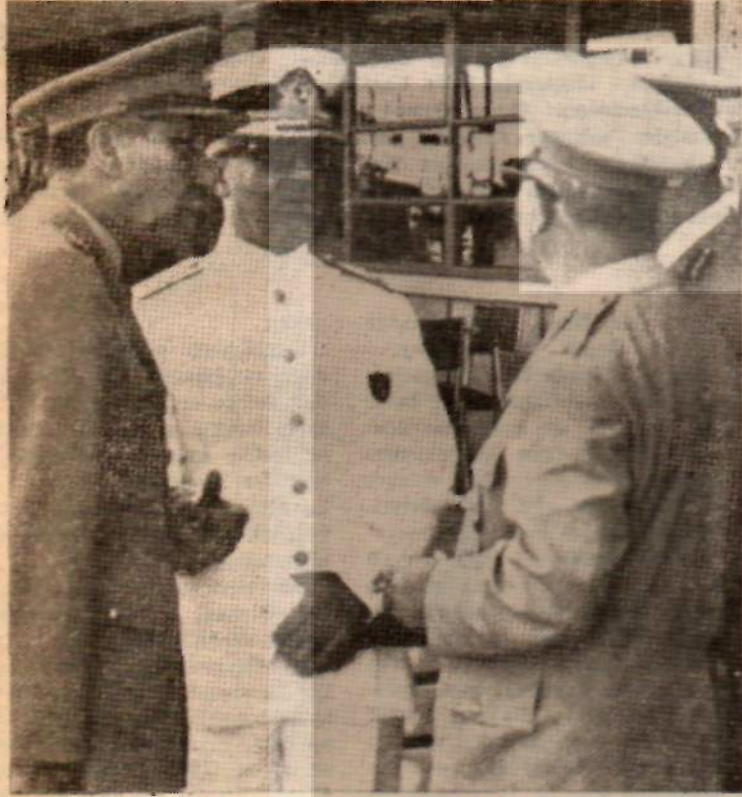
milli bir savaş sanayii kur-lacagını, plânın ilk beş yıllık döneminde hafif silâh imalâtı, ikinci dönemi sonunda tank ve uçak, üçüncü dönemin sonunda ise nükleer silâhlar bile yapmanın mümkün olacağını söylemiştir.

Sosyalist ülkelerden silâh almayı düşünüp düşünmediği yolundaki bir soruya da Tural şu cevabı vermiştir: «Böyle bir alış - verişimiz yok. Ve böyle bir alış - veriş de şimdilik girme niyetinde değiliz. Biz 15 yıllık plânımızla yapılmakta olan bu yardımlardan bile ekimizi çekmeyi düşünüyoruz, yeni başka taraflara el uzatmaya asla gitmek istemeyiz.»

Tural'ın koyu bir komünizm

muz «müslüman kardeşler» tehlikesi hakkında milli istihbarat raporunun kendi eline geçmesinden sonra Demirel'in kulağına karsuyu kaçırmıştır. AP lideri, bütün kudretli görünüşüne rağmen bir «Yalnız Adam» olduğunu hissetmeğe başlamıştır. Gerek ordu-da, gerekse AP içinde ipleri elinden iyice kaçırdığını anlayan Demirel, kontrolü tekrar ele geçirebilmek için ordudakine benzer bir ayıklamayı kendi partisinde de gerçekleştirmek hesabındadır.

Başbakanlığının ilk dönemlerinde genel müdürlüklere getirilen kimselerin ve kabineye aldığı arkadaşlarının büyük bir kısmının kendisini ilk fırsatta alaşağı etme kararı

KOMUTANLAR BİR ARADA
— Yüksek kademede değişiklik var —

aleyhtarı olduğu bilinmektedir. Ancak, bilinen bir şey daha, Tural'ın Amerikan uşağına da karşı olmasıdır. İşte bu Amerikan hegemonyasından kurtulmak isteğidir ki Tural'ı mutlak surette Türkiye'de milli bir harp sanayii kurmak düşüncesine itmiştir. Bu düşünce gerçekteşebilir mi, gerçekleştirebilir mi? Gerek kalkınma plânına, gerekse devlet bütçesine bakılınca görülmektedir ki, Tural'ın bu istekleriyle siyasi iktidarın iradesi vüde yüz çelişmektedir. İlhamî Soysal'ın Akşam'da açıkladığına göre, 1968 milli savunma bütçesine 4 milyar lira ayrılmıştır. Ancak bu paranın hemen tamamı cari harcamalara gitmektedir. Yatırım fasıllarının karşılığında ise toplanan bina yapımı ve onarımlar için ayrılmış çok küçük rakamlar bulunmaktadır. Tural'ın gerçekleştirmek istediği milli harp sanayii projesiyle Amerika'nın dümensuvarındaki AP iktidarının tutumu herhalde büyük çatışmalar gösterecektir.

Ordunun en yetkili komutanının başına buyruk davranışlarından adamaklı rahatsız olan Demirel, AP içindeki Yeni Dünya hareketinden de tedirgin olmağa başlamıştır. ANT'nin geçen sayısında seması ile açıkladığı-

inde bulunduğunu nihayet sezinleyen Demirel'i en çok endişelendiren nokta, Yeni Dünya'cılarla Bayar'ın başını çektiği eski Demokratlar arasında bir anlaşmaya varılması ve önümüzdeki seçimlerde demokratik yoldan kendisinin ekarte edilmesidir.

Böyle bir ittifakın gerçekleştirmesini önlemek için Demirel, eski Demokratlar'a ve Yeni Dünya'cılara karşı iki ayrı plân uygulamaktadır. Bu plânın birinci safhası, eski Demokratların yıpratılmasıdır. Demirel, eski Demokratları yıpratmak için kendisine yakın gazeteciler vasıtasıyla Bayar ve adamları alevinde şiddetli bir yayım kampanyası açmıştır.

Tasfiye plânının ikinci safhasında ise müslüman kardeşler ver almaktadır. Bu safhada uygulanacak taktik Yeni Dünya'cılarını adamı olarak bilinen genel müdürlerin 2 Haziran senato seçimlerinde AP listelerinden aday gösterilmesi ve onlardan boşalacak yerlere Demirel'e bağlı kişilerin getirilmesidir. Esasen son günlerde senatörlüğü genel müdürlüğe tercih edenlerin sayısı bir hayli kabarmıştır.

Demirel, karşısındaki kuvvetlere en ağır darbeyi ise, gelecek yıl yapılacak olan ge-

BARBARLIK!

Yaşar Kemal

Artık iktidarın kıldığı koz kırkı geçti. Anayasa artık Morrison firması mü-messilinin iki dudağı arasındadır. Garp Cephesinin müzaffer kumandanı General Ismet İnönü'nün demokrasi hocası çok başarısız geçti. Yazık ki, Morrison firmasının Türkiye Mü-messili ve onun temsil ettikleri demokrasiyi anlamakta direnmiyorlar. Dünyanın her yanında sol muhalefet vardır. Bir memlekette kapitalistlerin konuşmağa ne kadar hakları varsa, proleterlerin de, halkın da o kadar konuşmağa, hatta Morrison firması mü-messillerinden bin kere daha konuşmağa hakları vardır.

Eğer bugün Adalet Partisinin burjuva iktidarı ayakta ya bu yalnız kendilerinin gücüyle değildir. Bu bir denge sorunudur. Bu, demokrasiyi ayakta tutmak isteyen büyük güçlerin yüzü suyu hürmetinedir. Eğer Adalet Partisi iktidarı sınıf diktasında devam ederse, ki bu Anayasaya tamamen aykırıdır kendisini ortada cırlıçplak yalnız, kaderiyle ve bilinen âkibetiyle başbaşa bırakacaktır. Bunun da önüne hiç kimse geçemeyecektir. O, güvenip bel bağladıkları, dünyanın, hele hele küçük milletlerin katili, Ali kırıan baş keseni Amerika bile geçemeyecektir. Eğer Türkiye'nin iç işlerine daha fazla karışacak olursa Amerika, Vi-etnamda yedği tokadın daha belâsını Türk milletinden yiyecektir.

1 — Gece yarısı meclis basmak, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına aykırıdır. Ve de insanlığa aykırıdır.

2 — Mecliste muhaliflerini linç etmeğe kalkmak, kaba kuvvet haline gelmek, demokrasiye ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına aykırıdır. Ve de insanlığa aykırıdır.

3 — Bir muhalefet partisne her gün her gün iftiralar yağdırmak, o muhalefet partisne kurulduğu günden bu yana taşlarla sopalarla, ateşli, ya da ateşsiz silahlarla saldırmak demokrasiye ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına aykırıdır. Ve de insanlığa aykırıdır.

4 — Vatandaşların dini duygularını sömürerek, onları ayaklandırmak, demokrasinin, Anayasasının karşısına dikmek, muhaliflerini bu kaba güçle tehdit etmek, ve bunları mitinglerde, Allahın kutsal evlerinde, İnönü sehpaya, Aybar sehpaya, Çetin sehpaya diye bağtırtmak ve Allahın kutsal evlerini, camileri politika be-zirganlarının politika kürsüleri haline getirmek, dinci gazetelerin halkı kan banyosuna, halkı katliama çağırın yazılarına katılmak, bizzat o yazıları yazmak, yazdırmak demokrasiye, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına aykırıdır. Ve de insanlığa aykırıdır.

5 — Yirminci yüzyılda bir piyesi yasaklamak bir insanlık suçudur önce. Mahkeme kararı olmadan, ham hum saralop

edip, minareye kılıf hazırlayarak bir piyesi yasaklamak demokrasiye ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına aykırıdır. Ve de insanlığa aykırıdır.

6 — Demokrasiye, insanlığa, Anayasaya aykırı olan ve de korkunç olan, bir şey daha var.

Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yirminci yüzyılda bütün dünyada ilk olarak Fransız düşünürü Babeuf'un eseri toplandı. Bu millete yapılacak kötülüğün en kötüsüydü. Bir millete bundan daha büyük bir hakaret edilemezdi.

Çok kitap toplandı son günlerde Türkiye'de.

Örneğin dünyanın en büyük sahlelerinden birisinin, Nazım Hikmet'in kitapları toplatılıyor. Efendiler biliyor musunuz Franko İspanya'sında, Salazar Portekiz'inde, Johnson'un Amerika'sında Nazım Hikmet harıl harıl basılıyor ve kitapları kapılıyor.

Yasaklanan, toplanan kitapların yabancı dillerde yayınlanmışları harıl harıl Türkiye'de de yıllardan bu yana satılıyor. Dünyayı dil bilenler öğrenecekler, bilme-yenler öğrenemeyecekler. Yani burjuvalar her şeyi bilecekler, halk hiçbir şeyi bilemeyecek. Kitap toplatmanın bundan başka bir anlamı var mı? Bir insan bu korkunç hak-sızlığı ancak kölesine reva görür. Türk halkı sizin azad kabul etmez köleniz mi? Sonra yazık değil mi Türk milletine? Onu dünyaya, kitap toplanan bir millet, yani barbar bir millet diye tanıtmaya kimin hakkı var? Bir millet ekonomik olarak geride kalmışsa, ölmüş değil ya; onu küçültmeğe kimin hakkı var? Lenin'i topla, Marks'ı topla, Che Guevara'yı topla, topla babam topla, sonra da geç insanlığın karşısına «ben Türk milletiyim» diye gelin. Sonra dilinin en büyük sairinin şifirlerini topla...

Kitap toplamak demokrasiye de, Anayasaya da, insanlığa da, insanlarda ne kadar kutsal duygu varsa hepsine de karşı işlenmiş büyük bir suçtur. Ve kitap toplatmak barbarlıktır.

Bu bir oyuncak demokrasidir. Yoksa yukarıdaki saydıklarımızın hiçbirisi gerçek bir demokraside olamaz. Bu bir gizli faşizmdir. Güçsüz bir burjuvazinin el altından diktasidir. Eğer gizli faşizm böyle sürüp gidecekse, Türkiye'deki DİNC GÜÇ lerin bir karar almaları gerekecek tir; Demok-rasi perdesi arkasındaki gizli faşizmi desteklememe kararı Türk halkıyla Adalet Partisi iktidarını başbaşa bırakma kararı.. İşte Türk halkı, işte Adalet Partisi, işte onun başı.

Adalet Partisi yalnız kalsın da bu demokrasî oyununda görsün babasının gününü:

Yerde göğe küp dizmişler, en altındaki çekmişler.

nel seçimlerde indirmeyi plân-lamaktadır. Genel seçimlerde AP milletvekili aday liste-le-rine eski Demokratlar'ın ve müslüman kardeşlerin dahil edilmemesi için Demirel her türlü çareye başvuracaktır. Ancak, Demirel'in bu hesap-ları karşısında Yeni Dünya'cılarının da boş durduğunu san-mak safsadılık olur. Zira artık adamaklılı kemikleşen müslü-man kardeşler hareketi, son milli istihbarat raporlarıyla ve yayınlarla desifre olduktan sonra daha temkinli ve ted-birli hareket edecektir.

Hafta sonunda Bursa'da toplanan Mukaddesatçılar Kurul-tayı, müslüman kardeşlerin en cür'etkâr huruç hareketini teşkil etmektedir. Kurultay'ın propagandası çok önceden

Bugün ve Babıâlide Sabah ga-zetelerinde başlamış ve büyük kitlelerin dikkati Bursa'ya çevrilmiştir.

Böyle bir kurultaya Sanayi Odası ve İlim Yayma Cemiyeti temsilcilerinin katılması da dikkati çekicidir. ANT'nin geçen sayısında açıklandığı gibi, Türkiye'de müslüman kardeşler hareketi İlim Yayma Cemiyeti ile Türkiye Odalar Birliği tarafından yürütül-mektedir. Türkiye Odalar Bir-liği Genel Sekreteri ve aynı zamanda İlim Yayma Cemiyeti Müşavere Heyeti üyesi Necmettin Erbakan, bu hare-ketin mensupları tarafından Demirel'in yerine Başbakan-lığa oturacak lider olarak ta-nınmaktadır. Nitekim, Bur-sa'daki Kurultay'ın konuşma-

cılar listesinde Prof. Necmet-tin Erbakan'ın ismi en başta yer almaktadır.

Müslüman kardeşlerin Bursa toplantısı şimdiye kadar yapılmış en büyük huruç hare-keti olmakla beraber sadece bir ön toplantı mahiyetinde-dir. Tertip Komitesi'nin yapı-tığı açıklamaya göre, yakı-nı-da İkinci Büyük Mukadde-satçılar Kurultayı toplanarak hareket daha da genişle-tilecektir.

Bugüne kadar oy hesapla-ryla irtica her fırsatta teş-vik eden Demirel, artık kont-rolu elden kaçırmıştır. Seç-imlerde yapacağı bir takım manevralarla demokratik yol-dan kontrolü tekrar ele ge-çirmesi oldukça güç olacaktır.

Fikir suçundan tevkifler devam ediyor

• Ankara'da Yazar Mihri Belli tutuklanırken, bir süre önce 141 ve 142. maddeler aleyhinde yazdığı yazıdan dolayı Cumhuriyet Savcısı Şiar Yalçın hakkında Adalet Bakanı'nın baskısıyla 142. maddeye göre dâva açıldı.

Adalet Bakanı Hasan Dincer'in savcılar eyleyle yürüttüğü terör kampanyası sürüp gitmektedir. Geçen hafta cumhuriyetin yürekli savcısı Şiar Yalçın hakkında Dincer'in baskısıyla bir başka savcı tarafından 142. maddeyi ihlâl ettiği iddiasıyla dâva açılırken, Ankara'da da yazar Mihri Belli aynı maddeye dayanarak tutuklanmış ve demir parmaklıklar arkasına gönderilmiştir.

Koyulhisar Cumhuriyet Savcısı Şiar Yalçın hakkında açılan dâvada, Adalet Bakanlığı, gedikli bilirkişi, fetvacı başı Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer'in raporuna dayanmaktadır. Şiar Yalçın'ın 22 - 24 Ağustos 1967 tarihli Akşam Gazetesi'nde çıkan 141 ve 142. maddelerin anayasaya aykırılığını öne süren ve Anayasa Mahkemesi'nin bu konudaki kararını eleştiren yazısının «bir sosyal sınıfın, yani emekçi sınıfının diğer sınıflar üzerindeki tahakkümü» savunduğunu ileri süren Dönmezer, yazarın 142. maddeye göre mahkûm edilmesi gerektiğine dair rapor vermiştir. Şiar Yalçın o sırada Finike Cumhuriyet Savcısı olduğu için, Hâkimler Kanunu'nun istisnai görev ve yetki hükümlerine göre, ağır ceza merkezi olan Elmalı Sorgu Yargıçlığı'nda dâva açılmıştır.

Şiar Yalçın'ın söz konusu yazısı tamamen bilimsel bir inceleme niteliğindedir ve kamuoyunda çok olumlu yanıtlar yaratmıştır. Ancak bir kanun adamının, hem de kanunları uygulamak durumunda olan bir kanun adamının 141 ve 142. maddeleri cesaretle eleştirmesi, sağcı çevrelerde büyük tepki görmüştür. Nihayet Finike ağalarının şikâyeti üzerine Şiar Yalçın hakkında önce idari soruşturma açılmış, daha sonra bir takım bahaneler uydurularak Finike'den Koyulhisar'a sürgün edilmiştir. Bununla da yetinmeyen bakanlık, evrak suretlerini çıkarıp takibat yapılması için Elmalı Savcılığı'na emir vermiştir. İşte, fetvacı Dönmezer'in ismarlama raporuna dayanarak açılan dâvanın hikâyesi budur.

Şiar Yalçın, Dincer'in emirlerine kötürküne itaat eden eyyamperest savcılardan ta-

mamen farklı, vicdanının ve bilimin sesine göre hareket eden bir hukuk adamıdır. Meselâ İlhan Selçuk'un tutuklanmak istenmesi üzerine gerek Çetin Altan'ın, gerekse ANT'nin yazdığı yazılara gönderdiği tektepte İstanbul Cumhuriyet Savcısı Nedim Demirel Dincer'in savunmasını yaparak emirle hareket etmediğini ileri sürünce Şiar Yalçın, «Tekzibi tekzip» başlıklı yazısında Demirel'e şu cevabı vermekte tereddüt etmemiştir: Demirel, Selçuk'a isnad olunan suçun ağır ceza mevaddan bulunması ve mevcut deliller itibarıyla tevkife sevkini gerektirecek mahiyette görüldüğünü bildirmiştir. Bir adliyecî sıfatıyla bu iddaiyâ kategorik olarak reddederim. Bir kere, kanunda tevkif mecburiyeti diye bir şey yoktur; en ağır suçlarda dahi tevkif dâima ihtiyaridir. Meslek ve ikametgâh sahibi, Türkiye ve hattâ dünya çapında ün yapmış namuslu, bilgili, kıymetli bir yazarın,

suç teşkil edip etmediği henüz meşhûk ve tahkikat konusu olup ANT dergisinde tam metnini okuduğum konuşmasına göre kanaatimca anayasanın himayesinde bulunan fikir, öğrenme ve tenkit hürriyetinin ifadesinden başka bir şey olmayan hareketinden dolayı tevkifini istemek, hele beraatle neticelenen bunca emsal de göz önüne alındığı takdirde, pek isabetsiz bir tutum ve daha ziyade faşist memleketlerde cari ve mutlak olan bir usul olarak tezahür etmektedir.»

İşte, Şiar Yalçın hakkında açılan dâvanın ağır ceza mahkemesindeki duruşması Demirel'in emir kulu olan bir başka savcı ile, cumhuriyetin, anayasanın ve devrimlerin gerçek savcısını karşı karşıya ge-

tirecektir. Dâva, bu bakımdan büyük önem taşımaktadır.

Şiar Yalçın'a bakanlıkça reva görülen muameleler belki bu kadarla da kalmayacaktır. Zira, Türkiye'nin kurtuluşunu sosyalizmde gören her uyanık Türk aydını gibi, mücadelesini bütün baskılara rağmen cesaretle sürdüren Şiar Yalçın da, son günlerde sağcı basının çirkef saldırılarının başlıca hedeflerinden biri haline gelmiştir. Meselâ, Şiar Yalçın'ın geçenlerde Cumhuriyet Gazetesi'nde İçişleri Bakanı Faruk Sükan'a cevap olarak yazdığı bir yazıda Nâzım Hikmet'i savunması üzerine ümmetçilerin organı Bugün Gazetesi, birinci sayfadan, «Adliye Vekili! Bu savcılar için bir tedbirin yok mu?» diye yaygaraya kopart-

Devri Süleyman ve Mühürü

İstanbul Halk Oyuncuları'nın Ankara'da temsil ettikleri Devri Süleyman isimli oyun, Ankara Valisi ve AP Senatör Adayı Celalettin Çoşkun tarafından «bazı devlet büyüklerinin itibarını sarsıtıcı hususlar bulunduğu» iddiasıyla Polis Vazife ve Selâhiyetleri Kanunu'nun 8. maddesinin D bendine göre yasaklanmıştır. Oyun, Devri Süleyman adına izin verilmemesi dolayısıyla Devri Küheylan ismiyle sahneye konmuş, ancak Ankara Valisi buna rağmen oyunun oynandığı Meydan Sahnesi'ni mühürletmiştir. Fakat, Devri Süleyman'ın mühürüne rağmen Danıştay, Vali'nin yasaklaması hakkında tehirî icra kararı alarak Devri Süleyman'ın oynanmasına izin vermiştir. Böylece Süleyman'ın mühürü ile hukuk bir kez daha karşı karşıya gelmiştir.

miştir.

Sürgünden sürgüne gönderilen ve hakkında 15 yıla kadar hapis cezası istenen bir savcı hakkında alınacak başka ne tedbir kalmıştır? Herhalde, transfer politikası Dincer, akıl almaz yeni bir tedbire başvurmak marifetini de yakında gösterecektir.

Sosyalist yazar Mihri Belli ise, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde verdiği ve metnini Türk Solu dergisinde yayınladığı konferansından dolayı Ankara'da tutuklanmıştır. Belli daha önce gazeteci Necdet Onur'un ve Mülkiyet Dergisi yöneticilerinin tutuklanmasıyla başlayan «fikir suçundan tevkif» döneminin yeni bir kurbanıdır. Mihri Belli ile birlikte Türk Solu Dergisi'nin Sorumlu Müdürü Vahap Erdoğan da tutuklanmıştır. Aynı oyun, İstanbul'da bir açık oturumda konuşan İlhan Selçuk'a karşı da oynanmak istemiş, fakat yargıcı karşısında iflâs etmiş bulunuyordu.

Mihri Belli'nin tutuklanması karşısında, daha önce aynı teşebbüse maruz kalmış bulunan İlhan Selçuk Cumhuriyet'te şu tepkiyi göstermiştir:

«Türkiye'deki adalet adamlarına sesleniyorum:

İster Marksist, ister liberal, ister sosyalist, ister komünist, ister müslüman, ister hristiyan, ister Türk, ister Amerikan, ister kapitalist, ister milliyetçi olsun, her vatandaş karşısında adaletten nasıblı olanların tavrı bir ve eşit olmalıdır.

Mihri Belli'nin eylem ve düşünceleriyle bir ilişkim yoktur; ama Mihri Belli'nin ispatlanmamış bir fikir suçu yüzünden tevkif edilmesi karşısında susmayı demokrasî, özgürlük ve Anayasa adına kabul edemiyorum.»

Evet, bir fikir suçu işlediği iddiasıyla Mihri Belli'nin tevkif edilmesi 27 Mayıs sonrası Türkiye'sinde, 27 Mayıs Anayasası'nın tanıdığı düşünce özgürlüğüyle asla bağdaşmamaktadır.

Normalini sevdiklerim ?

Siz hiç öldünüz mü?... Siz hiç işsiz kaldınız mı?... Siz hiç öldünüz mü?... Siz hiç tutuklandınız mı?... Siz hiç içerde yazdınız mı?... Hiç sizin çocuğunuz öldü mü?... Siz, hiç bir başka insan öldürme zorunda kaldınız mı?... Siz hiç sel afatına depreme uğradınız mı?... Siz hiç fitak öldünüz mü?... Siz hiç âşık olup da, sevilmediniz mi?... Siz hiç çiçek bakıp da don gelip, çiçeklerin kurduğunu gördünüz mü?... Siz hiç insan öldünüz mü?... Siz hiç sabahın nasıl güzel olduğunu görüp, hiç şaşmadınız mı?... Siz hiç savaşa girdiniz mi?... Siz hiç soba yakıp, isinden göz gözü görmeyen zaman, camı açıp, ohh demediniz mi?... Hiç sizin çocuğunuz kabakulak olmadı mı?... Siz hiç adam olmadunuz mu?... Siz hiç ölmediniz mi?... Siz hiç on saat, on liraya çalışmadınız mı?... Siz hiç yurtdışlığı yurttaşlığı sayanlarla karşılaşmadınız mı?... Siz hiç hırsız, öyle namuslu, ev soyan değil, halkın parasını soyan hırsız görmediniz mi?... Siz hiç gazetelelerde, sonradan yalanlansa da, bazı deyyusların milleti aldattığını, topraklarımızı sattığını okumadınız mı?... Siz hiç hastane kapısından döndünüz mü?... Karın tam doğuracakken, bir münevver doktorun hastırını ışıttın mı?... İştittin, ışıttın tabii. Siz hiç yaşamadınız mı bu memlekette, bu yurtda, bu Türkiye'de siz hiç yaşamadınız mı?... E, öyleyse nasıl olur da, bu yaşadığınız hayata; selleide, yollarda, ve bok yoluna ölenlere ve altın düştüğü zaman sanki

altı düşmüş gibi olanlara bakıp hâlâ, bunlar olur, diyebilirsiniz?... Eğer böyle diyor-san, sen bir NORMAL'sin, arkadaş... Hayvan gibi bir normal... Sanki bugüne dek hiçbir insan, insan olmamış gibi... Sen normal bir hayvansın, arkadaş. Ama insan değilsin... Normalisin...

Ve dikkat edersen, bütün bu memleketin çoğunluğu, yani toprağı ekip, kadını seven, çocuğunun ölümüne, hastalığına acıyıp yakınan, adam olmak isteyen, adam olamadığına üzülen, altını üstü sayan sarrafı bile dahil, bu memleketin insanı, selden kaçan, selden kurtulamayan, borç altında ezilen Türk, topraksız köylü, işsiz aydın, çöçü, gecekonducu, doktor, mühendis, gemici, hamma, kahveci, garson, şöför, ev kadını, ve yani bu memleketin halkı, ve bunların tümü, yani hepimiz, yani biz, anormaliz. Ve siz, yani NORMALLER normalsiniz... Yani milletin hakkın temsilcisi olanlar, yani Türkiye İşçi Partisi Anormal de siz NORMAL'siniz... Biz size bu normalliği bırakıyoruz... Topuza helâl olsun. Biz bu yurtdışlığın toprağını, gününü, gecesini, kadını, çocuğunu, çilesini ve sizin ağzınızdaki NATO düşmanlığını, anormalliği bağrımıza basıyoruz... Eğer bu memleketin adamı olma, Amerikaya ve satın almamış olma, ANORMALLIK'ke onu da üstümüze alırsınız... Çünkü, bizler memleketli, bizler, bu memleketin gerçek sahibi sizler de satıcısınız.

Can YÜCEL

Dolar Krizi AP'yi Doğu Bloku ile yakın ilişkilere itecektir

İdris KÜÇÜKÖMER

Ferruh Doğan

Amerika'nın bugün karşısında bulunduğu söylenen mesele, sadece Amerika'nın değil, bütün dünyanın, Türkiyemizin de meselesidir. Buhran şu mekanizmadan doğmaktadır: Kapitalizmde, sınıfsal yapı sebebiyle, genel bir talep eksikliği vardır. Talep edilmeyen yani satılmayan mallar üretilmemiş sayılabilir. Ekonominin genel talep eksikliğini gidermek için Keynes'gil tavsiyelerle girilen çeşitli kamu harcamalarının Amerika gibi bir ülkedeki başlıca biçimi çaresiz olarak askerî harcamalar olmuştur. Yani ekonomik genişlemeyle tamamlanarak devam etmiştir. Kısaca, ekonomi geliştikçe ve tekelci oldukça, askerî sistem de gelişmiş ve merkezîyetçi olmuştur. İkisi arasında, olaylar ve piyasada, yordam ile optimum bir tamamlanma, kapitalist sistemin temel sınıfsal meselelerini gizleyebilmiştir. Fakat Doğu blokunun ekonomik ve askerî bakımdan güçlenmesi ve Amerika'ya karşıtlığı, sömürge ve yarı sömürge az gelişmiş ülkelerin kapitalist Aleme karşı ekonomik bağımsızlık hareketlerine kalkmaları, bir haddenden sonra, Amerika savunma sisteminin iç ve dış askerî harcamalarını optimumdan aşmış ve ödemeler bilançosunun, başlangıçta (1950'lerde) az, sonra büyük miktarlara varan açığına sebep olmuştur. Amerikan dış yatırımları açığın nihai sebebi değildir. Çünkü, belli bir süre içinde net dış yatırım akımı, dış yatırım gelirlerinden daha azdır. Açığı kapatmak yada dolar değerinin düşüşünü durdurmak için alınacak esaslı tedbir, harcamaları kıstırmaktır. Bu ise zincirleme askerî ve ekonomik geri çekilmelere sebep olabilir. (Vietnam'dan çekilme gibi)

Özellikle optimumu aşkın dış askerî harcamalarla Amerikan ödemeler bilançosu açık verirken, yani Amerika'nın diğer ülkelere borçlanması gerekirken, dolar değerinin düşmesi yada altının değerlenmesi lazımı geldiğini düşünen ülkeler (bu arada General de Gaulle Fransa'sı), Amerika'dan alacaklarını dünya parası sayılan dolar almak yerine, altın isteyerek tahsil etmeye başladılar. Bu ise doların altın karşılığını azalttı. Generalin Amerikan kalasında bulduğu gedik buradadır. General de Gaulle'in dolara karşı savaşının iki amacı vardır: biri dolar değerini düşürüp, altın değerini yükseltmek ve bu yoldan batı Avrupa'nın elindeki altının kazanacağı değer farkı ile bu bölgede egemenlik kurmuş Amerikan sanayi hisselerini geri satın alarak Amerikan sömürgesi olmaktan kurtulmak. İkincisi de ekonomik ve askerî olarak büyümeye ve temerküze giden Amerika'nın, Doğu Bloku ve az gelişmiş ülkelere karşı tutumunun dünyayı tahribini önlemektir. General başarılı olmuş ve Amerika ile sözde ortakları, kapitalist hesap mekanizmasına uymayan bir çözüme, yani altın piyasasının ikiye ayrılmasına karar vermişlerdir. Fakat bu geçici ve anormal bir çaredir. Amerika'ya ancak seçimlere kadar zaman kazandıracaktır.

Ekonomik ve askerî turmanma, dolar - altın krizini getirince, bundan kurtulmak için masraf kısma, yani ekonomik ve askerî olarak geri çekilmeye de yanaşamayacak gözükken Johnson yönetiminin, çözüm olarak nükleer silâh kullanmaya sürüklenilebileceğini iddia eden Robert Kennedy başkanlığa adaylığını koymuştur. Seçimleri Johnson'un kaybetmesi kuvvetle muhtemeldir. Johnson yönetimi, seçimlere kadar, dünya ticaretine ve az ge-

leşmiş ülkelere dokunacak ara tedbirler alacaktır. İşte sadece bu ara tedbirlerin Türkiye'ye etkilerinin bazılarını sıralamaya çalışalım. Bu birbirine bağlı etkileri sıralamadan önce, iki varsayımımız olacak. Bunlar: a) Ara ve sonra genel seçim öncesinde bulunan AP iktidarı, kendi parti görüşüne uygun plân amaçlarından, yani kalkınma hızından, istihdam seviyesini yükseltmekten, özel sanayi kesiminin gelişmesini sağlamaktan v.s. den vazgeçmek istemeyecektir; b) Geçmişte gözlemlendiği gibi, para ve kredi hacmi, devlet gelir ve harcamaları kolayca ayarlanamayacaktır.

Öyle ise,

1) Dolar krizini önceden gören dış ülkeler (başta Amerika), Türkiye'ye verecekleri kredileri azaltmışlardır. Şimdi, bunlar daha da azalacak, muhtemelen sözverilenler de zamanında el altında bulunamayacak.

2) Eski kredilerin geri ödenecek yıllık taksitleri kolay ertelenemeyecek.

3) Bazı iktisatçıların iddialarının aksine, dış ticaret açığı büyümeyecek. Çünkü, dış kredi yeterliliğinden, ithal talebi olmasa rağmen, fiilen büyük ölçüde ithalat yapılamayacaktır. Bu ise ekonominin gelişme amaçları açısından makbul sayılamaz. Çünkü,

4) Dolar krizinin geleceğinden bihaber plâncıların, özel kesimin hesapladıkları kadar ithalat yapılamayınca: a) Türk ekonomisinde, birçok montaj kesiminde darlıklar başlayacak, bazı ithal mallarında ve bu kesimlerde fiyatlar yükselecek, hatırla muhtemelen karaborsa başlayacak; b) Para ve kredi hacmi daraltılamayınca, iç talep, yerli diğer malların, bu arada gıda maddelerinin fiyatlarını da yükseltebilecektir. Yani Türkiye'de mevcut hafif enflasyonun dozu biraz daha artacaktır.

5) Bu şartlar altında, ithal taleplerini karşılayabilmek için; a) önce dışarı kaçmış sonra mal ithali yoluyla geri dönen ve dışarı kaçan seyyal sermaye fonları daha yüksek kazançlarla kullanılacak; b) özel dış kredi kuruluşlarından daha yüksek faiz ve komisyonlarla kredi aranacaktır. (bedelsiz, kredili ithalat yolları).

6) Bütün bu baskılarla ithal ve montaj mallarının fiyatları yükselirken, bir süreden beri ahuan çeşitli tedbirlerle fiilen yapılan Türk devalüasyonu yada Türk parasının değer kaybı daha da yüksek olacak; mevcut fiili devalüasyon, muhtemelen daha yüksek resmi bir devalüasyonla tamamlanacaktır.

7) Özellikle imalat sanayinde ve ona bağlı olarak bütün ekonomide büyümeye haddi düşecek; fakat imalat kesiminde ve ithal mallarında darlıklardan dolayı kâr haddi artılabileceğinden, bütüm şartları daha çok bu kesimler lehine dönecektir.

8) Artan faal nüfus dışarıya da gönderilemeyeceğinden iş imkânları bizlere göre daha az olacaktır.

Bu ve bunlara bağlı meselelerin ağır baskısı, Türkiye gibi esasen dengesi bir ülkede, değil sadece yaklaşan seçimler arifesinde, seçim olmasa idi dahi iktidara, kendi felsefesine, meşrebine uymaz görünen bazı çareleri aratacaktır. Bana göre, A.P. iktidarı, önümüzdeki aylarda Doğu Bloku'na daha fazla yaklaşmanın çarelerini arayacaktır.

Radikal blok çatışmalarının getireceği, ve ara tedbirleri aşan tedbirler karşısında ise, sonuçlar Türkiyemiz için daha ağır olacaktır. Sanıyorum uzun dönemde bundan kaçınmak imkânsızdır.

LÜTFİ KIRDAR .
Tan baskını
teşvik ve
himaye eden
CHP valisi .

**CELAL
BAYAR**
Sovyetlerle
dostluktan
dem
vuruyordu .

-6-

1 945 yılı ortalarında, Hükümet, yeni havaya uyuyor görünmek için Meclis'e bir Toprak Kanunu tasarısı getirmişti. Bu tasarıya göre, Devlet, elindeki topraklardan başka, büyük toprak sahiplerinin topraklarını da köylüye dağıtacak. Kimse 500 dönümden fazla toprak sahibi olamayacak, fazla toprak kamulaştırılarak bedeli karşılığında ve on yıl taksitle köylüye verilecekti. Bu tasarı, Mecliste, büyük toprak sahiplerinin protestolarıyla karşılaşmıştı. Bunların başında Adnan Menderes vardı. Menderes'in Aydın bölgesinde 10 bin dönümden fazla toprağı vardı. Bu kanun en çok onu zarara sokacaktı. Bu sebeple Menderes, kanuna karşı Meclis'te büyük bir çıkış yaptı, uzun bir nutuk söyledi. Ertesi gün de konuşmasının metnini bana göndererek Tan'da yayınlanmasını istedi, Konuşmayı okudum. Kanunda şu yolda değişiklikler yapılmasını öngörüyordu: Bir kişinin sahip olabileceği toprak miktarı 500 dönümden 5 bin dönüme çıkarılıyordu. Kamulaştırma bedelinin peşin ödenmesi isteniyordu ve ayrıca kanunun değerini sifıra indiren bir takım fikirler öneriliyordu. Kısacası, Menderes, Toprak Kanununu kuşa benzetmek istiyordu.

Tabii bu yazıyı gazeteye koymadım. Bu davranışım Adnan Menderes'in hoşuna gitmedi. Fakat Menderes'in tutumunu da benim hoşuma gitmemişti. Birkaç gün sonra Ankara'da ikinci bir toplantı yaptım. Toplantıdan sonra ben evime akşam yemeğine davet ettiler. Yemekten sonra çalışma odasına çekildik. Bana komünist olup olmadığını sordu. Bu sorunun yersiz olduğunu söyledim. Toprak Kanunu tasarısına yaptığı itirazlara bakılacak olursa kendisine de «Liberal» denmesi gerektiğini ekledim. Oysa biz, belirli ilkelere anlaşılmıştık. O ilkelere içinde işbirliği yapacaktık. Bunun dışında benim kişisel inançlarıma karıştılamayacağımı belirttim. Ses çıkarmadım. Ama aramızdaki anlaşmazlık artık aydınlanıyordu.

Menderes'in bu sorusu büsbütün nedensiz değildi. O sıralarda gerici ve faşist basın, bana hücumlarını sürdürmüştü. Beni komünist olmakla

suçluyorlardı. Menderes, bu hücumlara ve suçlamalara bakarak ağzımı yoklamak istemişti.

Bu sürekli saldırılar, halk arasında da böyle bir etki yaratabiliirdi. Zaten sağ eğilimli dostlarım beni komünist sayarlardı. Çünkü onlarla tartışmalarında ben her vakit sol fikirleri savunurdum. Sağcılar her konuda o kadar dar düşünüyor, o kadar yanlış yargılara varıyorlardı ki, onlara karşı gerçeği ve sol fikirleri savunmaktan kendimi alamazdım. Fakat sol eğilimli dost ve tanıdıklarım ise, bana burjuva derlerdi. Çünkü onlar da o kadar sekterce konuşur, öyle gerçekten uzak hayallere saplanırlardı ki, onların bu dar görüşlerini eleştirmek elden gelmezdi.

Bu düşüncelerle, durumu aydınlatmak, sağ ve sol konusunda düşüncüklerimi açıklamak ve hele komünistlik suçlamalarına cevap vermek gerektiği kanısına vardım. Bunun üzerine 11 Ekim tarihli Tan gazetesinde «Açık Bir Konuşma» başlığı altında üç yazı yazdım.

Aradan yirmi yıldan fazla geçtiği halde, bu durum hâlâ değişmemiştir. Hâlâ sol fikirleri savunanlar, komünistlikle suçlanılmaktadır. Burjuvalar bu vehmi, bir silâh olarak kullanmakta devam etmektedirler.

Bu durum meydana çıkınca, Tan gazetesinin yeni partinin yayın organı olmasına razı olmadım. Ama partinin de bir organa ihtiyacı vardı. Tevfik Rüştü Aras, bu ihtiyacı karşılamak için bir haftalık dergi çıkarılmasını öneriyordu. Zaten Tan gazetesinin kişiliği belli olduğu için onlar da bu gazetenin partinin organı olamayacağı kanısına varmışlardı.

Parti adına bir dergi çıkarmak için Ankara'da özel bir toplantı yaptık. Dergi bağımsız olacaktı. Celal Bayar, Adnan Menderes ve partiye girecek öteki kimseler buraya imzalarıyla yazı yazacaklardı. Dergiyi benim çıkarmamı istiyorlardı. O günlerde eşim Sabiha Serel ile haftalık bir dergi çıkarmak için hazırlıklar yapıyorduk. Bu iki teşebbüsü birleştirmek mümkün müydü? Sabiha'nın amacı, hürriyet ve demokrasi davasında bir ortak cephe kurmaktır. Bu amaçla, diktatörlüğe, İnönü'nün tek parti ve tek şef sistemine muhalif olup da bir demokratik rejim etrafında birleşebilecek herkesi bu cepheye almak fikrindeydi. Fuat Köprülü, kendisine başvurulduğu zaman teklifi sevinçle karşılamıştı. O da politika atılmak istiyor, ama yolunu bulamıyordu. Rauf Orbay, teşebbüsü beğenmekle beraber, yazar olmadığını söyleyerek özür dilemişti. Fakat sonra Celal Bayar, Adnan Menderes ve Tevfik Rüştü Aras, Sabiha'nın tek cephe teklifini kabul ettiler. Dergiyi Sabiha'nın çıkarması kararlaştırıldı.

ŞÜKRÜ SARAÇOĞLU

— Faşist bir başbakan —

İlk sayıya Tevfik Rüştü Aras ile Adnan Menderes yazı vereceklerdi. Celal Bayar ise bir demeçle işe karışacaktı. Hattâ Celal Bayar, dergi için sermaye olmak üzere 5 bin lira vermeyi teklif etmişti. O günlerde İş Bankası'ndan 80 bin lira tazminat alınmıştı. Sermayeyi o paradan vereceğini söylüyordu. Fakat biz, hürriyetimizi koruyabilmek için bu teklifi kabul etmedik, dergiyi kendi paramızla çıkarmaya karar verdik.

Tam o sırada Moskova Radyosu, Celal Bayar aleyhine büyük bir yayın yaptı. Eski Başbakanı, Sovyetlere düşman olmakla suçluyordu. Sovyetlere dost bir politika güdecek bir parti kurarken bu yayınlı karşılaşmak Bayar'ı üzmişti. Bana dedi ki, «Moskova Radyosu, beni Sovyet düşmanı olmakla suçluyor. Oysa, bilirsiniz, ben Atatürk'ün adamıyım. Onun ölüm yatağında bana yaptığı vasiyeti yerine getirmek en kutsal görevlerimden biridir. Onun için ben Sovyet düşmanı olamam».

Ama Demokrat Parti, iktidara geçtikten sonra Atatürk'ün vasiyetine sürekli olarak ihanet etti ve Sovyet düşmanlığı yaptı.

Tan Olayları

Nihayet 1945 yılı sonunda «Görüşler» dergisinin ilk sayısı çıktı. «Görüşler» in çıkışı, bir bomba patlayışı etkisi yarattı. İlk sayısı kapışıldı. Bir gün içinde elimizde tek sayı kalmamıştı. Dergide «Zincirli Hürriyet» başlığı altında tek şef ve tek parti sisteminin nasıl demokratik hak ve hürriyetlerimizi zincire vurduğu, kuvvetli yazılarla ve resimlerle teşhir ediliyordu. Birinci sayfada da Celal Bayar, Adnan Menderes ve Fuat Köprülü'nün yazılarını sağladığımızı ilân ediyorduk.

«Görüşler», halkın yıllardan beri baskı altında boğulan hürriyet ihtiyacına cevap verdiği için, çok geniş bir ilgi uyandırmıştı. Halk, bu dergide, söylemek isteyip de söyleyemediklerini bulmuştu. Fakat derginin çıkışı hükümeti, özellikle İnönü ile Saraçoğlu'nu çok kızdırmıştı. Derginin çıkışının ikinci yada üçüncü gününde Tanıdık biri geldi. Ertesi günü bazı üniversiteli gençlerin matbaa önünde bir gösteri yapacakları haberi verildi. Bazı taşkınlıklar ol-

ması ihtimaline karşı da tedbirli bulunmamızı salık verdi. Demek ki, iktidar, kanun yoluyla yapamadığı bir işi, gençleri kışkırtarak yapmak istiyordu.

Derhal Vali Lütfü Kırdar'a telefon ettim. Bu haberi verdim ve hükümetçe tedbir alınmasını rica ettim. Vali, «Biliyorum ve gereken tedbirleri aldım. Merak etme» dedi. Her vakitki gösterilerden biri olacak diye önem de fazla önem vermemiştim.

Ertesi gün sabah gazetelerini açtım. Tan'ın Hüseyin Cahit Yalçın'ın «Kafkan ey ehli vatan» başlığı ile hal kı bizim aleyhimize kışkırtan bir yazısı vardı. Tan gazetesini ve Taucı-ları komünistlikle suçluyor ve halkı bu müesseseyi yıkmaya çağırıyordu. Demek ki, bu sabah yapılacak gösteri, önceden ve hükümet tarafından hazırlanmıştı. Hüseyin Cahit'e de böyle bir yazı yazması için emir verilmişti.

Ve Tan Olayları İçyüzü

Bu durum apaçık olmakla beraber, gözlerime inanamadım. Hüseyin Cahit, beni sever ve beğenir görünürdü. Her karşılaşmamızda bana minnet iftihat etmekten geri kalmazdı. Daha önce bir gece önce kendisiyle bir suvarede buluşmuştu. Bana teveccühler göstermişti. Demek ki bana böyle güler yüzlü gösterdiği anda, o, halkı kışkırtan tel tan yazısını matbaaya vererek bana davete gelmişti. İkiyüzlülüğün ve ahlak düşkünlüğünün bu derecesine hâşşâ şaşarım.

O sabah erkenden üniversiteli gençlerden biri evime telefon ederek bir kısım üniversiteli gencin Tan matbaasını basmaya hazırlandığını bildirdi ve ihtiyat tedbiri olarak matbaaya inmememi salık verdi. Ben tekrar telefonla valiye haber verdim ve ne tedbir aldığını sordum.

— Merak etme, dedi. Matbaanın

MENDERES
1945'te
Sertel'le
işbirliği
yapıyordu.

Zekeriya Sertel'in hatıraları

etrafını polis kuvvetiyle kuşattım. Tehlike yok.

O gün, 4 Aralık 1945, üniversiteli faşist gençler ellerinde önceden nazırladıkları oaltalar balyozlar ve kırmızı mürekkep şişeleriyle matbaaya saldırdılar. Orada bekleyen polisler olup bitene seyirci kaldılar. Vazifelerini yapmaya kalkmadılar. Göstericiler baltalarla matbaa kapısını kırıp içeri girdiler. Makinaları balyozlarla kırdılar. Binanın camılarını indirdiler. İçindeki eşyayı kırıp döktüler. Ellerine ne geçtiyse yakıp yıktılar. Sonra ellerinde kırmızı boya şişeleriyle «Sertel'ler nerede» nağraları ile bizleri aramaya koyuldular. Anaçları, bizi çınlıplak soyup üzerimize kırmızı boya dökmek ve sonra önlerine katıp sokaklarda «İşte kızılar» diye gezdirmektir. Bütün bunlar polisin gözü önünde oluyor. Göstericiler bizi bulamayınca vahşi nağralarla yollara düştüler. Be-

— Evet, ama şimdi siz neredesiniz? Evdeyseniz, ihtiyaten başka yere gidin. Evde oturmayın.

Demek ki evimi de koruyamıyacaktı. Hayatımız da tehlikeyeydi. Bu sırada uzaktan gelen uğultular işitildik. Uğultu sesleri her dakika bize yaklaşıyordu. Evi bırakıp komşulardan birine sığındık. O günü heyecan içinde geçirdik. Duyduğumuz uğultu, yakındaki Fransız Okulu ile futbol oynayan çocukların çıkardığı gürültü imiş...

Ertesi gün Celâl Bayar ile Adnan Menderes, «Görüşler» dergisi ile hiçbir ilgileri olmadığını gazetelerde ilân ettiler. Tefik Rüştü Aras, Ankara'dan telefon ederek üzüntüsünü bildirdi.

Suç Bizimmiş...

Hükümet, olaydan önce olduğu gibi, olaydan sonra da bu cinayeti işleyenlere karşı hiçbir harekette bulunmadı. Güpegündüz bir matbaayı yıkan bu faşist gençlerden hiç kimse tutuklanıp mahkemeye verilmedi. Bu işin önünün bilgisi içinde ve Saracoğlu'nun verdiği emir üzerine polis tarafından tertiplendiği ve yönetildiği şüphesizdi. Gösteri yapan ve matbaaya saldıran gençler arasında birçok sivil polis vardı. Saldırısı asıl bunlar yönetiyordu. Gösteriye katılan gençler de yalnız üniversitedeki gerici ve faşist unsurlardı. O vakit üniversite gençleri iki kümeye ayrılmıştı. Bir yanda faşistler, öte yanda ilerici gençler toplanmıştı. Hükümet ve polis, bu işde, gerici ve faşist gençleri bir âlet olarak kullanmıştı.

Şu garip olaya bakın ki, bu 4 Aralık 1945 olayından birkaç ay sonra, İstanbul'da eski kitaplar satan sahalardan aldığım bir kitabın içinde şöyle bir kâğıt çıktı. Bu bir mektup müsvedesiydi. Başbakan Saracoğlu'na hitaben yazılmıştı:

«Beyefendi, emrinizi yerine getirdim. Şimdi mükâfatımı bekliyorum». İmza: Yaşar Çimen...

Bu Yaşar Çimen, Bâbü'lî'de İtalyan faşizminin propagandasını yapan bir tipti. O günlük gösterilerde elinde balyozla gençlerin önüne geçerek onları kışkırttığı görülmüştü. Demek ki, başbakanın kullandığı adamlardan gibi oydu. Görevini yapmıştı, şimdi ödülünü istiyordu.

Kanun adına, hükümet adına, memleket adına yüz kızartıcı bir rezalete sayılabilecek olan bu 4 Aralık olayından ötürü nihayet kim tutuklandı, bilir misiniz? Biz... Yani ben, eşim Sabiha Sertel ve Cami Baykurt. Bu olayın sorumlusu ve suçlusu olarak biz hapse atıldık ve biz mahkemeye verildik.

Cezaevi müdüründen en âdi hükümlüye kadar herkes bizi âdeta tö-

renle karşıladı. Cezaevi müdürü, özür diler gibi, ellerini oğuşturarak:

— Size verilecek odam yok, ben sizi nereye yatırabilirim, diye üzüliyordu.

Tutuklu kaldığımız üç ay içinde hemen her gün, dostlar, tanıdıklar, tanımadıklar, gazeteciler, okurlar âkım ettiler. Herkes gelip kederimize katılmak istiyordu. Gazetelerin hepsi yapılan saldırıyı ayıplıyordu. Yalnız Hüseyin Cahit ile «Vatan» gazetesi sahibi Ahmet Emin Yalman, bizi kabahatli buluyorlardı ve ziyaretimize gelmeyenler yalnız onlar oldu.

Duruşmamız memlekette büyük bir olay yarattı. Yargılanan biz değildik, mahkemenin kendisi, hükümet ve rejimdi. Suçlu biz değildik. Onlardı. Yirminci Yüzyılın ortasında, hürriyet ve demokrasinin faşizmi yenilgiye uğrattığı bir dönemde, hürriyet ve demokrasi istediğimiz için bizim yargılanmamız, memleket hesabına utandırılacak bir şeydi. Savunmamızda özellikle bu noktayı belirttik. Âdeta «Biz yargılamaktan utanmıyoruz musunuz?» diyorduk. Savunmalarımız gazetelerde olduğu gibi yayımlandı. Bütün kamu oyu bizimle beraberdi. Hükümet güç duruma düşmüştü. Çünkü suçlu meydandaydı. Hâkimler, bizim hakk olduğumuzu biliyor ve anlıyorlardı. Ama Ankara'nın emrine uyarak bizi mahkûm ettiler. Bereket versin Yargıtay bu kararı bozdu ve üç ay hapisten sonra tekrar hürriyetimize kavuştuk.

Kavuştuk mu? Hayır. Artık Tan gazetesi tekrar çıkarmak, olanagi kalmamıştı. Kırk yıllık çalışma hayatımın meyvası enkaz hâlinde yatıyordu. Evimiz polisle çevrilmişti. Arkamıza polis takılmıştı. Mahkemenin ve hapisten kurtulmuşuk ama, bu kez daha geniş bir hapishaneye düşmüştük.

O sırada evimiz uzak - yakın dostlarla doldu. Eskiden sadece selâmlaştığımız kimseler bile birdenbire dostumuz oluvermişlerdi. Evimizden çıkmıyorlardı. Candan yakınlarımız bizi uyarıyor, polisin aramıza mutlaka birini soktuğunu söylüyorlardı. Fakat etrafımızı saran ve candan yakınlık gösteren dostların hiç birinden şüphe etmeye cesaret edemiyorduk. Evimize dost diye girenlerden hangisinin polis olduğunu nasıl anlayabilirdik?

O sıralarda evimize en çok gelen dostlardan biri de Cami Baykurt'tu. Cami Baykurt, felâket arkadaşımızdı. Hapishanede dostluğumuz kuvvetlenmişti. Her hafta mutlaka bize gelir, akşama kadar bizde kahrırdı. Beraberinde gölge gibi, ondan hiç ayrılmayan Özdemir adında bir genç vardı. Bu genç, Demokrat Parti'nin ilk toplantısına katılmak üzere Ankara'ya gittiğimizde istasyonda bizi karşılayan adamdı. Sevimli, samimi, can-

dan biriydi. Cami Bey'i gerçekten çok sever, çok sayar görünürdü. Ona bir baba muamelesi yapardı. Cami Bey de onu oğlu gibi severdi. Özdemir, Adnan Menderes ile Tefik Rüştü Aras'ın yeğenleriydi. Zengin bir aileye mensuptu. İşsizdi. Annesinden gelen parayla geçindiğini söylerdi. Bizi yarı yolda bıraktıkları için Celâl Bayar la Adnan Menderes'e kızmış görünür ve onları eleştirirdi. Hattâ bizlere Adnan Menderes'in aile hayatının iç yüzünü bile anlatmaktan çekinmezdi.

Bu koşullar içinde Özdemir'in samimiyetinden şüphelenmemiz olanaksızdı. günler geçtikçe hepimizin sevgisini kazandı. Evimizin devamı ziyaretçisi oldu, evimize gelip gidenlerle dostluk ilişkileri kurdu. Kimse de ondan şüphe etmiyordu.

Geç zaman git zaman, 1961'de Demokrat Parti elebaşlarını yargılayan Yassıada Mahkemesinde Özdemir tekrar ortaya çıktı. Mahkemede 1945'ten beri, yani bizim eve devama başladığından beri polis emrinde çalıştığını itiraf etti. Polisin aramıza soktuğu casusun o olduğu anlaşıldı. Doğrusu çok ustaca çalışmış, hiç birimizde ufak bir şüphe uyandırmamıştı. Rollünü iyi oynamıştı.

Gene o sıralarda evimize sık sık gelmeye başlayanlardan biri de Aslan Kumbaracı adında bir genç gazeteçiydi. «New York Times» gazetesinin Türkiye muhabirliğini yapıyordu. Çok zeki, çok kabiliyetli bir gençti. Tan gazetesinde çalışmak üzere bana geldiği zaman tanışmıştık. İngilizce ve Fransızca'yı anadili gibi bilirdi. Türkçesi zayıftı. Onun için daha çok yabancı gazete ve ajanslara muhabirlik etmeyi tercih ederdi. New York Times muhabiri olarak da İstanbul'daki yabancı gazetecilerle sıkı fıkı ahbaplığı vardı. Bize geldikte, Amerika'nın yardım adı altında bağışsızlığımıza el attığından şikâyet eder, bu yardımı inanmamak, güvenmek gerektiğini söylerdi. Böylece bizim de güvenimizi kazanmaya çalışırdı. Peşine polis takılmasından yakındı. Bir vesile ile memleketi terkedip kaçtı. Oysa bu gencin İngilizler hesabına çalışan bir casus olduğu sonradan meydana çıktı. Demek ki onu da İngilizler aramıza sokmuştu.

Aradan hayli yıl geçti. Neden sonra ona ilk kez Paris'te rastladım. Beni görünce durdu, utancından elleriyle yüzünü kapadı, sonra yanına sokularak:

— Zekeriya Bey, dedi. Önce yüzüme tükürün, sonra isterseniz benimle konuşmak lûtfunda bulunun.

Bu, bir itiraftı. Yüzüne tükürmedim ama, iğrenerek uzaklaştım. Bir insan bu kadar alçalabilirdi. Bir daha kendisini görmedim.

SON

Tan yınının üzü

oğlu yakasına geçtiler. Orada Saahattin Ali ile Cami Baykurt tarafından çıkarılan «La Turque» gazetesinin matbaasına gittiler. Orasını da kırıp döktükten sonra, vapurla Kadıköy'e geçip bizi evimizde basmaya eşebbiş ettiler.

Biz bütün bu olup bitenleri eve telefon başında izliyorduk. Bu son haberi alınca valiyi tekrar aradım. Aldığımız tedbirin verdiği sonuçtan memnun musunuz» dedim. «Şimdi de faşistler evime geliyorlar. Matbaamı aktırdınız, bari hayatımıza kastedilmesini önleyin».

Vali özür dilemeye bile lüzum görmedi. Yalnız gene teminat verdi.

— Merak etme, dedi. Olan oldu. Fakat hayatın emniyettedir. Gençlerin bldığı vapurun Kadıköy'e uğradan Adalar'a gitmesini emrettim. İzn için tehlike yoktur.

Ve sonra ekledi:

AMERİKA'YI NİÇİN TERKEDİYORUM

MAGNUS ENZENSBERGER
— Amerika'yı lanetliyor —

— Aşağıda okuyacağınız, çalıştığı bir Amerikan Üniversitesinden ayrılmaya karar veren ve Üniversite rektörüne bunun nedenlerini açıklayan bir yazarın mektubudur. 39 yaşındaki bu genç Alman yazarının adı Hans Magnus Enzensberger'dir. Alman nasyonalizminin yeniden uyanışına karşı savaşan bir derginin yazı işleri müdürü ve aynı zamanda tanınmış bir şair olan Enzensberger'in bu mektubunu ilk defa «The New York Review of Books» adındaki Amerikan dergisi yayınlamıştır. ŞİAR YALÇIN tarafından Türkçeye çevrilmiş olan mektubun en önemli paragraflarını okuyucularımıza sunuyoruz. —

Sayın Edwin D. Etherington,
Wesleyan Üniversitesi Rektörü
Middleton, Connecticut.

31 Ocak 1968

Sayın Rektör,

Wesleyan Üniversitesi «İleri Araştırmalar Merkezi» üyeliğinden istifamın kabulünü rica ederim. Bu vesile ile, Amerika'daki ikametim süresince bana göstermiş olduğunuz konukseverlikten ötürü size teşekkür etmek isterim. Ayrılışımın nedenlerini izah etmek, gerek size karşı, gerek Üniversiteye ve onun öğrencilerine karşı benim için bir borçtur.

Önce genel nitelikteki düşüncelerimi açıklayayım. Amerika Birleşik Devletleri'ni yöneten sınıfın ve bu sınıfın politikasını uygulayan hükümetin, yeryüzünün en tehlikeli insanları oldukları kanısındayım. Şu veya bu şekilde ve değişik ölçülerde olmak üzere, bu sınıf, dışında kalan herkes için bir tehdit teşkil etmektedir. Bir milyardan fazla insanı karşı resmen ilan edilmeyen bir harbi sürdürmektedir. Silahlı, yoğun bombardımanlardan en ince aldatma ve kandırma tekniklerine kadar uzanmaktadır; amacı, dünyanın bütün öteki güçleri üzerinde politik, ekonomik ve askeri egemenliğini kurmaktır. Can düşmanı devrimci dönüştürmüştür.

Birçok Amerikalılar, memleketlerinin gelişiminden ciddi surette kuşkulananlardır. Güya kendilerinin adına Vietnam halkına karşı girişilen savaşı siddetle yermektedirler. Amerikan şehirlerinin gettolarında yürütülen gizli iç savaşa son vermenin çarelerini aramaktadırlar. Fakat çoğunluk hâlâ bütün bu krizlerin kötü bir idarenin sonucu olan ve gerçeklere göz yumulmasından ileri gelen mutsuz tesadüflerden ibaret olduğuna, ve aslında barışçı, dengeli ve iyi niyetli bir büyük devletin trafik

hataları yüzünden bu duruma sürüklenmiş olduğuna inanmaktadırlar.

Ben yorumu kabul edemeyeceğim. Vietnam harbi münferit bir olay değildir. Beş kıtada birden yürütülen insicamlı bir milletlerarası politikanın en açık, en kanlı görüntüsüdür. Birleşik Devletlerin hakim sınıfı, Guatemala'da, Endonezya'da, Laosda, Bolivya'da, Kore'de, Kolombiya'da, Filipinler'de, Venezuela'da, Kongoda ve Dominik Cumhuriyetinde patlak veren silahlı çatışmaların hepsine müdahale etmiştir. Daha birçok ülkeler, Amerikalıların desteği ile, zulüm, sulistimal ve aşlık üzerine kurulu rejimlerle idare edilmektedir. Ve ne Avrupa'da, hattâ ne de Amerika Birleşik Devletleri'nde kimse artık kendisini emniyette hissetmemektedir.

Açıklaadığım bu basit hakikatlerin beklenmedik ve orijinal hiç bir yönü yoktur. Benden evvel bir çok Amerikalılar Baran ve Horowitz, Huberman ve Sweezy, Zinn ve Chomsky gibi bu durumu bütün delilleri ve ayrıntılarıyla açıklamışlardır. Fakat antladığım kadar Amerikan Üniversite çevreleri bu yazarların eserlerini pek ciddiye almamaktadırlar. Onları modası geçmiş, can sıkıcı şeyler, paranoyak bir muhayyilenin mahsulleri, ya da komünist propagandası olarak görmektedirler. Genellikle batılı aydınların müdafas mekanizmalarını teşkil eden ve kendi kendilerini aldatan bu bahanelere daha yakından değinmek isterim.

Birinci, anı düşündür. Toplu mumuz, birçok galfiz ve müstahcen kelimelere karşı âdeta muafiyet kesbederken, öte yandan bazı sözcektler, örneğin «sömürü» ve «emperyalizm» gibileri, 4-yi terbiye görmüş insanların konuşmalarından oy birliği ile çıkarılmıştır. Politika yorumcuları onların yerine bir takım dolambaçlı ifadeler kullanmaya başlamışlardır. Bazı sosyologlar hâkim sınıfların varlığını dahi inkâr edecek kadar ileri gitmişlerdir. Anlaşılan, «sömürü» kelimesini ortadan kaldırmak, bazı kişilere sömürünün kendisini ortadan kaldırmaktan daha kolay görünmüştür.

İkinci bir savunma aracı da, psikolojiyi bir kalkan gibi kullanmak olmuştur. Bir avuç nüfuzlu insanın dünyanın geri kalan kısmını tehlikeye sokabileceğini düşünmek için insanın akıl hastası olması lazımdır, diyenlere rastladım. Yani hastanın şikâyetlerini dinlemektense kendisini müşahade altına almak daha yerinde olur demeye gelir bu. Ne var ki, insanın kendisini amatör psikiyatri mütehassıslarına karşı savunması kolay değildir.

Birkaç önemli noktaya değinmekle yetineceğim. Herhangi bir gizli anlaşma olduğuna öne sürmüyorum, esasen bunun için bir sebep de yoktur. Sosyal bir sınıf, ve özellikle hakim bir sınıf gizli bağlarla değil, gün ışığı gibi ortada olan ortak çıkarlarla birleşmiş ve kenetlenmiştir. Bir takım ummacılar, canavarlar icat etmiyorum. Herkesin bildiği gibi, banka müdürleri, generaller ve büyük sanayiciler, resimli romanlarda görülen kana susamış ifritlere benzemezler: aksine bunlar, çok zaman da oda musikisinden hoşlanan, bir ölçüye kadar insansever, sözü sohbeti çekilir kişilerdir. Çılgınlıkları karakterlerinden değil, sosyal fonksiyonlarından meydana gelir.

Nihayet, bu cins kırazları süpürmek için başvurulan klasik bir müdafas vasıtası vardır: komünizmin propagandası iddiası. Pek de yeni sayılamayacak olan bu itham beni korkutuyor. Çünkü müphem, yanlış ve saçmadır. Bir kere, tek başına «komünizm» kelimesi anlamını kaybetmeye başlamıştır; çok zaman birbirine aykırı olan çeşitli fikirleri ifade eder hale gelmiştir. İkinci, Amerika'nın dış politikası hakkındaki düşüncelerime, her nedense, Yunan liberalleri, Latin Amerika baskıskoposları, Norveçli köylüler ve Fransız sanayicileri de katılmaktadırlar!

Maslesef Amerikalıların çoğunluğu, kendilerine ve memleketlerine dünyanın başka yerlerinde ne gözle bakıldığının farkında değildirler. Ben ise Mexico sokaklarındaki turistlere ol-

sun, Uzak Doğu şehirlerindeki iznil askerlere olsun, İtalya ve İsveç'te seyahat eden işadamlarına olsun halkın nasıl baktığını gözlerimle gördüm. Aynı bakışlar dünyanın her yerinde sefareterinize, destroyelerinize ve armalarına da çevrilmiştir. Bu bakışlarda şüphe, kuşku, öfke, korku, haset, kin ve nefret birbirine karışmış ve tüm bir küçük görmede birleşmiştir. Artık dünyanın hiçbir başkentinde halk içinde görünmeye cesaret edemeyen Başkanınız bile bu bakışlardan kendini kurtaramamaktadır.

Ben, Başkanınız gibi, kolektif zorbalık ve suçluluğa inanmıyorum. O, Kore'deki Amerikan askerlerine şöyle seslenmişti: «Unutmayınız ki biz, üç milyar insanın yaşadığı bir dünyada sadece iki yüz milyon kişiyiz. Ötekiler bizim olan herşeye göz dikmişlerdir, fakat istediklerini alamıyacaklardır.» Evet, hepimizin üçüncü dünyanın hâni yağmasına iştirak ettiğimiz bir bakıktır. Dobb ve Bettelheim, Jalée ve Robinson gibi iktisatçılar, az gelişmiş halde kalmaları için özel bir itina gösterdiğimiz fakir memleketlerin bizim ekonomilerimizi beslediğini yeteri kadar kanıtlamışlardır.

Ancak M. Johnson Amerikan milletin ganimetini sonuna kadar müdafas etmeye azimli bir dev gibi gösterme çalışmakla fazla ileri gitmemektedir. Amerika'da, Johnson'a rağmen, S. N. C. C. S. D. S. ve Resist gibi (!) dernek ve teşekküllerin Avrupa'daki emsalleriyle kıyaslanamayacak derecede ciddetti mücadeleleri her türlü takdir ve sitayişin üstündedir.

Bununla beraber, memleketinizin dünyaya yaptıkları size siyasi bir sorumluluk yüklemektedir. Almanlar bunu, iki dünya harbi sonucunda zararlarına olarak anlamışlardır. Ve memleketiniz bana, bir çok bakımlardan, Almanya'nın 1930'lardaki durumunu hatırlatmaktadır. Bu mukayesemi reddetmeden önce, düşündünüz ki bu tarihte henüz hiç kimse gaz odalarının ne sözü nü iştmiş ne de insanı düşünmüştü, ve saygı değer devlet adamları Berlin'e giderek Hitler'in elini sıkıyordu. İnsanların çoğu Almanya'nın dünyaya hükmetmeye hazırlandığına inanmak iste-

miyordu. Ancak herkes ırk ayrımlarının ve buna dayanan baskı ve zulümlerin alabildiğine arttığını, askeri bütçenin tehlikeli bir şekilde yıldan yıla yükseldiğini ve Almanya'nın İspanyol Cumhuriyetçilerine karşı girişilen savaşta gittikçe daha fazla daldığını görüyordu.

Fakat kıyaslamayı burada durdurmak gerekiyor. Bugünkü efendilerimiz sadece Nazi'lerin rüyalarında bile göremedikleri bir tahrir ve imha gücüne sahip olmakla yetinmeyip o uzak devirlerde kimsenin aklına dahi getiremediği incelekte ve ustalıkta teknikleri geliştirmişlerdir.

Sözün özü ve muhalefet bugün belli kurallar altında, hoş görülen, izin verilen, hattâ bir dereceye kadar kudretliler tarafından teşvik edilen zararsız bir spor haline gelmiştir. Üniversiteler bu güpheli oyun için müsait bir saha olmuştur. Tabii ki, açıkça yürütülecek bir sansür ve tenkil sisteminin, bugün istifade ettiğimiz nazik ve aldatıcı hürriyetlerden daha iyi olacağını ileri sürmek için en aşağılık cinsinden bir sektör olmak lazımdır! Ne var ki, bizzat bu hürriyetlerin, müesses nizamı karşı gelenlerin yerini belli ederek başlarına deri açtığını ve onlara tuzaklar kurduğunu görmemek için insanın ahmak olması lazımdır...

Bana göstermiş olduğunuz kolaylıkların kolunu kanadını kırmak so-nucunu doğuracağını, verdiğiniz garantilerle davetinizi kabul etmekle dinleyici ve okuyucularımı kaybedeceğimi ancak üç ay sonra anladım. «Bir ay-dın hakkında hüküm verebilmek için onun fikirlerini incelemek kâfi değildir. Önemli olan, düşünceleri ile eylemleri arasındaki uyumluluktur.» Régis Debray'nin bu cümlesini, halen içinde bulunduğum vaziyette, kendime malelebilirim. Söylediklerimi hakikaten düşündüğümü isbat edebilmek için, buradaki faaliyetlerime son vermem gerekiyor. Zira bu şartlar altında burada bulunmam, söyleyeceklerimin bütün değerini sifıra indirir.

Küba'ya gitmeğe ve orada uzun zaman için çalışmaya karar verdim. Bu yaptığım asla bir fedakârlık değildir: sadece Küba halkından, Wesleyan Üniversitesi öğrencilerinden öğrenebileceklerimden daha çok şey öğrenebileceğime ve orada burada daha faydalı olacağıma inanıyorum.

Size bu mektubu yazmak, misafirperverliğinizden dolayı teşekkür etmek için elbette yeterli bir vasıta değildir, ve yanımda geçirdiğim üç aylık huzurun karşılığı olarak daha fazla bir şey veremediğim için üzgünüm. Özel durumunun yeryüzündeki öteki insanlar için bir önemi ve değeri olmadığını anlıyorum. Fakat yine de su yüzüne çıkardığı sorunların yalnız beni ilgilendirmediğini inanıyorum. Bu bakımdan, yapabildiğim kadar, aklımla cevap vermeme müsaade ediniz.

Saygılarımla...

(*) S.N.C.C. (Student Non-violent Coordinating Committee), S.D.S. (Students for a Democratic Society) ve Resist, zencilerin hakları için ve Vietnam harbi aleyhinde mücadele eden sol hareketlerdir.

İşçi

Kemal SÜLKER

A Ankara'da bağlayan Yapı-İş Sendikası Kongresi, çıkar peşinde koşan bir yöneticinin öldürüldüğü sendika Genel başkanı Tahir Öztürk'ün yerine yeni bir genel başkan da seçecektir. Rahmetli Fikrî Tahir'ın öldürülmesi, İşçi sendikalarında boy gösteren çıkarıcı yöneticilerin varlığı üzeri-ne ışık serpmesine yol açmıştı. O zaman, gangster sendikacılık deyimi, bu olaya uygun düşmüştü. Evvelce kongre raporlarında yer alan «gangster sendikacılık» böylece bir meyva vermesi pek beklenmiyordu. Ancak çıkar çatışmasının cinayet işlenecek hâle gelmesi, bir kısım sendikacıların yüreğine korku düşürmekle kaldı.

Ne var ki, işyeri muhasebesine toptan aiddat kesme olanağı tanınınca işçi sendikalarının gelirleri bir anda kabardı ve sendikalar, çıkarıcı kişiler için iyi bir geçim yeri oluverdi. Ne sosyal politika, ne ekonomi, ne de Türkçe bilen çok sayıda boy beyleri, iş aklı yaptıkları bazı hukukçularla işbirliği halinde işçileri kandırmanın yollarını rahatlıkla buldular. Poz poz resimler çektiler, «Susan Hatip» rolünde görünüp, masa bağladılar. Bir iki gazetecinin «yılın sendikacısı» gibilerden pöhpöhleryle işin gerek-marifetlerine devam ettiler.

İşçilerin haklarını gözetir görünüp, onları oyala-yan ve işverenlere teslim olan bu gibi sendikaları en iyi tanıyacaktı elbette işverenlerdi. İşverenler aslında, işçilerden önce bilincinle örgütlenen bir sınıfın mensuplarıdır. Bu bakımdan ne kadar çıkar ve kâr peşinde koşarlarsa koşsunlar, işçilerin yarımını, en az bugünkü verimi ve işyerindeki huzur kadar düşünmekten kendilerini alamazlar. Geçici çıkarlarını öne alıp, sürekli yaralarını işçilere mezler. Bu nedenle Türkiye Medeni Eyya Sanayicileri Sendikası (kısa MESS)nin bir yayını dikkati çekti.

Toplu sözleşme yetkisini alan sendikaya karşı, Zonguldak işçilerinin gösterdikleri ağır tepki üzerine MESS, çıkarıcı sendikacılığı yeren bir yazısında gangster sendikacılık yerine SENDİKA DEREBEY, LİKLERİ'nden söz etti ve şu gerçekleri dile getirdi: «Sendikacılığın ve toplu

sözleşme rejiminin bu de-jenerasyonu, Türk ekonomisini menfi yönden etkilemekte, işçiyveren münasebetleri ve iş ahlâkı tehlikeli bir şekilde kemirilmektedir.

Mer'î kanunlar, sendika yöneticilerini işçilerde fazla koruduğundan (biz bu kanıda değiliz. K. S.) ve yönetici gurubuna eline geçirdikleri bir kaç işletmede, işçileri kısıtlı olarak bağlayarak devamlı gelir temin ettiklerinden, bugün çalışma hayatımız, muh-kem sendika derebeyliklerinin birbirlerine karşı hâkimiyet mücadelesine sahne olmaktadır.»

Gerçekten de sendikalar musallat olan bu çıkarıcılar, hiçbir ahlâk kuralı ve meslek disiplini tanımadan işçileri aldatma, kendilerine çıkar yaratma-nın peşine düşmüşlerdir. Türk-İş Konfederasyonu içinde devrimci örgütlere karşı orak cephe kuranlar, kendi aralarında kıyasıya birbirine girmektedir. Tüm Gıda-İş'in Müskirat -Tütün Federasyonu'na karşı çıkışları, Türk-İş yöneticilerinin en ağır sözlerle suçlamalarının ve kötülemele-rinin altında bir kısım yöneticilere hâkim olan kişisel duygular yatmaktadır. Tekel işçilerini birbiri-ne karşı çıkaran bu mücadeleye henüz başlangıç noktasındadır ve korkarız istenmeyen, çözüm getir-meyen sert kavgalara kadar varacaktır.

Öte yandan, yine Türk-İş gurubu içinde Tarım-İş Sendikası, çıkar ve gelir sevdasıyla Oleyis'in işkolu alanında bir işyerindeki işçileri kendi aiddat mekanizması içine düşürebilmek için tampon sendika kurma yolunu seçmiştir. Böylece Tarım-İş'in kurdurduğu koruduğu Eğlen-İş, Atatürk Orman Çiftliği, hayvanat bahçesi ve mutfak işyerinin işçilerini aiddat bağlamaya çalışmıştır. Bu çaba boşa gitmiştir. Şimdi Türk-İş'in üyesi Oleyis, meslek ahlâkına aykırı bulduğu davranışından dolayı Tarım-İş'i Türk-İş Onur Kurulu'na verilmeye çalışmaktadır. Demek ki sendika derebeyliklerine, «tampon sendikacılık» da eklenmeye başlamıştır.

İşçilerden çok, kendilerini düşünen ve ona göre davranan türedi sendika-ların son zamanlarda maddaya uyarak din sömürçülüğüne başladıklarını üzün-tüyle görmekteyiz. Bir sendika, Lâstik-İş'e çamur at-

Sendika Derebeylikleri

mak için yayınladığı bildiri-de «bu vatani seven, dini, ne saygılı» demeye başlamıştır. Sanki büyük bir savaşa katılmışlarcasına asizler de doğru, namuslu, şerefli, haysiyetli, milliyetçi ve Atatürkçü olup din-nize bağlı ve saygılı oldu-ğunuz göre...» diye ahkâm yürütmektedirler. Din sö-mürçülüğünün işçi sendika-larına bulaştırılması; din ve dil ayrımı, ırk ve inanç ayrımı gözetmeyen sendi-kacılığa yeni bir darbe vurmak olacaktır.

İşçi sendikaları, şunun bunun maaşları olanların sal-dırılarından temel konula-ra gereği kadar vakit ayıramamaktadır. Nitekim, dev-rimci sendikalara ve Derlik güçlere karşı bu maaşların ve çıkarıcıların saldırıları Çalışma Bakanı'nın, «ve-renlerle işbirliği yaparak hazırladığı yeni hak kısıtlamasına karşı gösterilen tepkiyi azaltmaktadır. Çalışma Bakanı işsizlik sigortası kurulacak diye, kı-dem tazminatlarına satır atmaya heveslenen işverenlere geniş umutlar ver-miştir.

İşverenlerin görüşü belli: İşverenin kesesinden çıkacak olan kıdem tazminatı işverene kalsın, ama işçiy kudem tazminatı tutarı kadar bir meblağ işçinin ücretinden kesilen primlerin toplandığı Sosyal Sigortalar Kurumu vez-nesinden verilsin! Yani iş-çi kendisine sağlık yardımı yapısını diye verdiği parayı, kıdem tazminatı diye geri alsın ve sağ-lığı korunmasın!

Aslında hukukçular ve sosyal politika ile uğraşan-lar bilirler ki: kıdem tazminatı, mahiyeti bakımın-dan uzun tartışmalara ol-acmış, ama sonunda kı-dem tazminatının işsizlik sigortasından da, «krami-ye biçiminde görülmesi te-zinden de ayrı nitelikte ol-duğu hükmüne varılmıştır. Fakat işverenler, kazançla-rından ne kadar az ödeme yaparlarsa o kadar revir-nen kişiler oldukları için, ortamı kıdem tazminatını işçilerin primlerine yükle-meye elverişli buldular. rından düzenli bir çalışma-ya koyulmuşlardır.

Çalışma Bakanı da hiç-bir şey söylemeden konuş-manın sırrına eren nâdir bakanlardan biri olarak, havada lâflarını parlamen-to tutanaklarına bol bol ge-çirmiştir:

«Hükümetimiz sermaye, tabiat ve insan gücü kay-naklarını plân hududlar: i-

çinde seferber etmiştir. Demokratik nizamın en kıymetli varlığı olan in-san, bu hedefe varmada ilk sırayı ıssal etmektedir. Bu anlayış içinde, Bakanlık-mız, çalışanların insan şere-f ve haysiyeti ile mütene-sip bir seviyeye ulaş-masının ideal olarak ger-çekleşmesini benimsemiş bulunmaktadır.»

Bu ninni'ye rağmen D cedvelinde yer alan işçiler bir çok sosyal haklardan yoksun kalmakta de-vam ediyor. D cedveli «in-sanlar» hastalansa, barem işi memurlardan çok farklı olarak ancak iki ay hasta olma özgürlüğüne sahiptir. İki ayı bir gün geçirirse iş-ten atılır. Barem işi «in-san» ise değil iki ay, iki yıl da hasta olma hürriyetine sahiptir ve işinden atılmaz.

«İnsan sevgisine daya-nan Devri Süleyman'da ta-rım işçilerini koruyan hiç-bir sosyal güvenlik kuru-mu yoktur. Ücretleri insan-lık onuruna aykırıdır.

Tarım işçilerinin çalış-malarını düzenleyen hiç-bir yönetmelik de yoktur. Dahası var: İşçilerin tümü sigortalı değildir. İşçilerin ailelerinin tümü, sigor-talardan yararlanmamaktadı-r. v s.

Bakanlara, milletvekil-le-rine de gönderilen bir mektup var: Enerji İş sendika-sı hazırlamış. Ne işçi, ne memur sayılan D cedvelin-deki yüz binlerce insana, m hakkını korumak istiyor. Diyor ki mektup:

D cedvelinde adı geçen bizleri devlet düşünmüyor. Çünkü Bareme dahil devlet memuru değildir.

D cedvelinde adı olan bizleri işçi sendikaları da koruyamıyor. Çünkü Yarı-tay Hukuk Kurulu, işle-yen toplu sözleşme düzeni-ni kökünden bozdu, bizi iş-çi saymadı.

Peki, bizi kim koruya-cak?

İsterler ki bu çilekeş D cedveli «insanları»:

Bir tasarı sunulsun Mec-lis'e ve 7244, 3656 madde 19 ve 3659 madde 10 sayılı kanunlar şümülünde bu-lunan bütün hizmetliler 931 sayılı İş Kanununun 1. maddesi ile birleştirilsin.

Herhalde Çalışma Ba-kanlığı bu yolu seçmeye-çektir. Çünkü «insan sevgisi», bu yüz binlerce in-sanın alışıkları: yerdin e, dölmesine müsaade etmez. Onlar D cedvelinde otura-dursunlar. «İktidarımız» kimseyi yerinden etmeye-çektir!

Amerika'nın Türkiye ve Avrupa'yı mahvetme plânları

- Açıkladığımız «Çok Gizli» belgelere göre, bir savaş halinde Amerikan Kuvvetleri, tıpkı Vietnam'da olduğu gibi yasak «biyolojik ve kimyasal silâhlar» kullanarak bitkisel hayatı tamamen öldürecek ve bu bölgeyi çöl haline getirecektir.

Amerikan emperyalizminin sırf kendi çıkarlarını sürdürmek için, mütefek görüldüğü ülkelerin insanlarını dahi ölüm çemberine soktuğu her geçen gün yeni belgelerle ortaya çıkmaktadır. Bu sayfalarda açıkladığımız «çok gizli» belgeler, Amerikan silâhlı kuvvetlerinin bütün Avrupa'yı ve bu arada Türkiye'yi nasıl bir kimyasal ve biyolojik savaş tehdidi altında bulundurduğunu ispatlamaktadır.

Bilindiği gibi, Birleşik Amerika, Vietnam Savaşı'nda uluslararası anlaşmaları hiçe sayarak masum insanlara karşı biyolojik ve kimyasal silâhlar kullanmakta tereddüt etmemekte, havadan ormanlık bölgelere ve tarım alanlarına atılan bu silâhlar bitkisel hayatı tamamen mahvetmektedir. İşte bu yüzden ki, Birleşik Amerika, geçen yıl Russell Mahkemesinde insanlık dışı bir savaş sürdürdüğü için mahkûm edilmiştir.

Birleşik Amerika'nın kullandığı biyolojik ve kimyasal silâhlar, ürünleri yok etmekte, verimlilikleri soldurmakta ve atıldıkları bölgelerde uzun yıllar yeniden bitkisel hayatın başlamasına imkân vermemektedir.

Mahvolmuş bir yeryüzü yaratan bu silâhların kullanılması, 1925 Cenevre Protokolü ile yasaklanmıştır. Bu yasağa rağmen Vietnam'da hiç tereddüt etmeden biyoloji ve kimyasal savaş sürdüren Amerika, acaba aynı savaşı dünyanın başka bölgelerinde de deneyecek midir? Hemen her gün insan eklinin almayacağı yeni çılgınlıklar gösteren Birleşik Amerika'nın bir gün bu silâhları kendilerine karşı da kullanıp kullanmayacağı bütün insanlığı endişelendirmektedir.

İtalya'da yayınlanan haftalık ABC Dergisi 17 Mart 1968 tarihli sayısında «Muhtemel bir savaş durumunda Amerika'nın bir gün bu silâhları kendilerine karşı da kullanıp kullanmayacağı bütün insanlığı endişelendirmektedir. İtalya'da yayınlanan haftalık ABC Dergisi 17 Mart 1968 tarihli sayısında «Muhtemel bir savaş durumunda Amerika'nın bir gün bu silâhları kendilerine karşı da kullanıp kullanmayacağı bütün insanlığı endişelendirmektedir.

İtalya'da yayınlanan haftalık ABC Dergisi 17 Mart 1968 tarihli sayısında «Muhtemel bir savaş durumunda Amerika'nın bir gün bu silâhları kendilerine karşı da kullanıp kullanmayacağı bütün insanlığı endişelendirmektedir.

Dergi, Amerika'nın Avrupa'da ve bu arada Türkiye'de her an için sahneye koyabileceği biyolojik ve kimyasal savaş konusunda şu açıklamalarda bulunmaktadır:

«Avrupa'daki Amerikan kuvvetlerinin özellikle biyolojik ve kimyasal araçları kullanmakta uzman birliklere sahip olduğunda asla şüphe yoktur.» «Avrupa'daki Amerikan Kuvvetleri Başkomutanlığı»nın ve «Avrupa İkmal Kuvvetleri Komutanlığı»nın iki belgesi bu hususu kanıtlamaktadır. Bu iki belge, kimyasal silâhların kullanılması durumlarını ve bunları kullanmakla görevli uzman birliklerin ayrıntılarını göstermektedir.

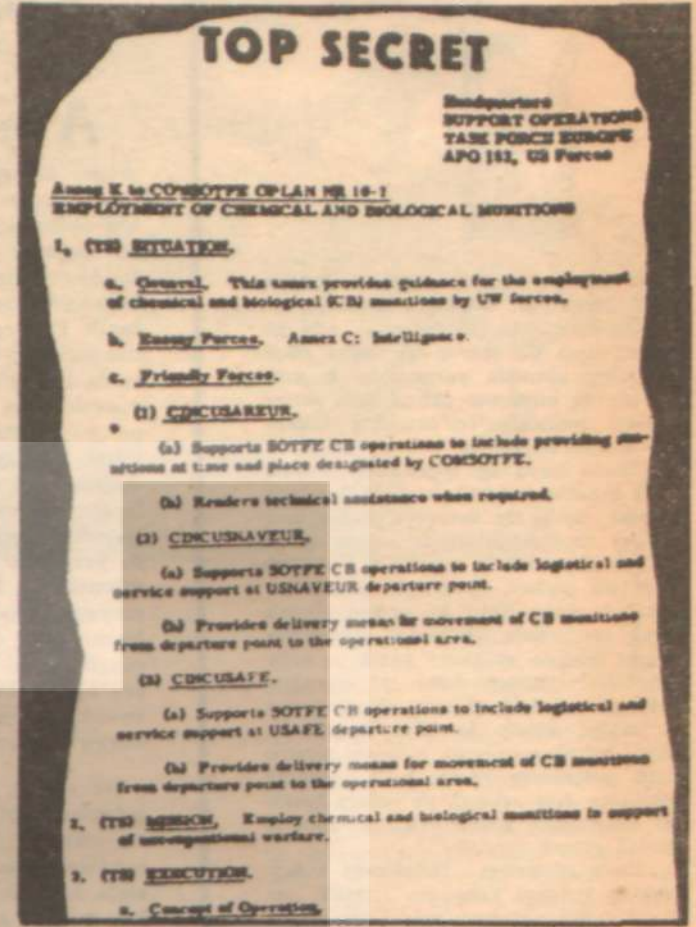
Belgelere baktığımızda «Top Secret - Çok gizli» kaydını görüyoruz. Albay Charles Boswell tarafından imzalanan ve «Avrupa İkmal Kuvvetleri» başlığını taşıyan birinci belgede talimatların sırası belirtilmektedir. «Cincusareur, Cincusaveur og Cincusafe» sözcükleri, şifrede, bu kuvvetle-

rin amacını göstermektedir. Şifre çözüldüğünde kimyasal biyolojik silâhların inkonvensional mücadelelerde destek olarak kullanılacağı ifade edilmektedir.

Aynı belgede «icra» bölümünde, kimyasal ve biyolojik araçların özellikle ağaçların

yapraklarının tahribi, bitkilerin öldürülmesi ve ürünlerin yokedilmesi amacıyla kullanılacağı belirtilmekte ve hangi hallerde bu silâhların kullanılmasının gerekeceği tespit edilmektedir.

Aynı belgede bu silâhların «Comsofte» tarafından denet-

GİZLİ BELGE, No. 1
— Yasak silâhları kullanma planını açıklıyor —

Lâtin Amerika'nın efsanevi ihtilâlcisi

CHE Guevara'nın hayatı ve hatıraları

TÜSTAV

Kanada'da bulunan arkadaşımız MEKİN GÖNENC, bizzat Küba kaynaklarından yararlanarak, genç yaşta anti-emperyalist mücadelede Amerikan uşaklarına kurşunlarıyla can veren çağımızın en büyük devrimcilerinden CHE GUEVARA'nın hayatını ve hatıralarını bir yazı dizisi halinde hazırladı.

Gelecek hafta ANT'ta

ÖNEMLİ NOT : Tefrikanın başlayacağı gelecek sayımızla birlikte ANT okurlarına CHE GUEVARA'nın ofsette basılmış büyük boy nefis bir portresi de armağan edilecektir. ANT'in gelecek sayısını alırken bayilerinizden CHE'nin portresini de istemeyi unutmayınız.

TOP SECRET

HEADQUARTERS
UNITED STATES EUROPEAN COMMAND

ECJC-3

AFD 228, US Forces
October 1962

SUBJECT: Change 3 to USCINCEUR OPLAN NR 100-1 (U)

TO: See DISTRIBUTION

1. Forwarded herewith is Change 3 to USCINCEUR OPLAN NR 100-1.

2. The purpose of this Change is to publish Annex M, Civil Affairs.

3. Subject Change consists of new and revised pages. Addressees are requested to remove old pages and enter new or revised pages as listed below.

Title	Remove Old Pages	Enter New Pages
Table of Contents	No	No
Basic Plan	12	12
Annex M		M-1 thru
Appendix 1 to Annex M		1-2
Appendix 2 to Annex M		1-2
Appendix 3 to Annex M		1-4
Appendix 4 to Annex M		1
Appendix 5 to Annex M		1-1
Appendix 6 to Annex M		1-2

4. Notation regarding this Change will be made on the "Record of Changes and Corrections" sheet. Replaced pages will be destroyed in accordance with pertinent service regulations.

FOR THE COMMANDER IN CHIEF:

B. E. Spivy
B. E. Spivy
Major General, US Army
Director, J-3 Division

1 Incl
Change 3 to USCINCEUR
OPLAN NR 100-1 (U)

Keep as UNCLASSIFIED

GİZLİ BELGE, No. 2

-- Yasak silahların nasıl kullanılacağını açıklıyor --

lenmesi şartıyla bölgesel ve si-
vil kuvvetlerin eline de verile-
bileceği söylenmektedir.

İkinci belge ise, Avrupa'da-
ki Amerikan Kuvvetleri Baş-
komutanlığı'nın bir emridir ve
Kumandan B. E. Spivy'nin im-
zasını taşımaktadır. Bu belge,
önceden tesbit edilmiş plânla-
rın teferruatını belirtmektedir.
Askeri plânlar zaman zaman
değişikliğe uğrayabilirse de,
bu plân, «Operation Plan U-
cineur NR 100-1» işaretiyle
klasifiye edilip sabit duruma
getirilmiştir. Belge «kimyasal,
biyolojik ve radyolojik savaş
operasyonu» alt başlığını taşı-
maktadır.

Bütün bunlar göstermektedir
ki, Amerikan Silahlı Kuvvet-
leri Avrupa kıtasında bir sa-
vaş plânlar, ormanların ve
tarım ürünlerinin yok edilmesi
ihtimalini de önceden göz önün-
de bulundurmaktadır. Yani, Av-
rupa, özellikle sivil halkı he-
def alan tıpte bir savaşın teh-
didi altındadır. Sadece saya-
şanlar değil, kadınlar ve ço-
cuklar, bütün insanlar Viet-
nam'da olduğu gibi toptan yok
edilecektir. Avrupa ülkeleri,
bir ot tanesinin bile yetiştiril-
mesine imkân vermeyen bir
çöl, ay gibi boş bir alan hal-
ine gelecektir.

Bu korkunç ihtimaller kar-
şılarında gayriinsani ve canice
plânlardan sorumlu askerî ki-
şiler, bunların günümüzün sa-
vaş tekniğindeki gelişmelere
uygun teoriler olduğunu söy-
leyeceklerdir. Bir ülkeyi çöl
durumuna düşürmek konusun-
daki düşüncelerin, bir ipotek
olarak plânlanması dahi suç-
tur. Ayrıca şu da var ki, Viet-
nam'da olup bitenler, Ameri-

kaların bu plânları uygula-
makta bir an bile tereddüt et-
meyeceklerini göstermekte-
dir.»

İtalyan dergisinin yayınladı-
ğı belgeler ve yaptığı açıkla-
malar, Türkiye de dahil, büt-
tün Avrupa'nın nasıl insanlık
dışı bir komplo ile karşı kar-
şıya bulunduğunu ispatlamak-
tadır. Bu silahlar bir savaş ha-
linde kullanıldığı takdirde Tür-
kiye de derhal bir çöl haline
gelecek, Amerika Birleşik Dev-
letleri'nin korunması uğrunda
bütün Avrupa insanlarıyla bir-
likte 32 milyon Türk halkı da
açlığın pençesinde mahvol-
acaktır.

Bunlar, Pentagon'un hazırladığı ve sadece Amerikan ge-
nerallerince bilinen plânlardan
sadece biridir ve bir İtalyan
gazetesi tarafından ele geçiril-
rek günışığına çıkmıştır. Pen-
tagon'un ve gerek Avrupa'daki,
gerekse Türkiye'deki Amerikan
kuvvetleri karargâhlarının ka-
salarında kimbilir milyonlarca
insanın hayatına kastedecek
daha ne meşum plânlar mev-
cuttur ve bunların hiçbirin-
den hayatları üzerine kumar
oyanan insanların haberi yok-
tur.

Ve bu plânların gizlenmesin-
de, Amerikalıdan çok Ameri-
kancı olan dümensuyu politi-
karıları en büyük ihanetleri
göze alarak Pentagon'un savaş
çılgınlardan daha büyük gay-
ret sarfetmektedir.

ANT bu belgeleri Türkiye'de
de yayınlamak suretiyle Tür-
kiye halkına karşı görevini ye-
rine getirmiştir; bu belgeleri
yalanlama gayretleri ise, o
gayretlerin sahiplerinin ihane-
tini ortaya koyacaktır.

DIŞ YORUM

Türkiye Bulgar ilişkileri

Hüseyin BAŞ

Sovyet Hükümeti'nin 1953 Mayıs'ı
sonunda Türkiye'nin güvenliğini
tehdit eden ünlü toprak istekleri ipoteği-
ni kaldırması, Stalin putunun yıkılmasına
izleyen «barış içinde birlikte yaşamak»
ilkesinin doğu - batı ilişkilerinde plat-
form olarak kabul edilmesi, Türkiye ile
doğulu komşuları arasındaki ilişkileri o-
lumlu yönde etkilemiştir.

Kruşçev'in iş başından uzaklaştırıl-
masını izleyen dönemde Sovyetler Bir-
liği ve öteki doğu ülkelerinde görülen
politik gelişmelerin, tipki General De
Gaulle'in her türlü ipoteklerden arın-
mış gerçekçi politikasıyla Doğu'ya açıl-
makta oynadığı uyarcı rol gibi, bu çö-
zümünde birinci derecede etkili olduğu
genellikle teslim edilen bir gerçektir.

Bununla birlikte, doğu - batı arasın-
daki bu çözümün uluslararası ilişkiler
bakımından tam bir başarıya ulaşması
için gerekli ortamın dünden bugüne ya-
ratılmış olduğunu söylemek de elbette
mümkün değildir. General De Gaulle'in
gerçekçi politikasını temellendirdiği
«Avrupa'da bir Sovyet tehlikesinin artık
varit olmadığı» düşüncesinin bir bölge-
deki ilişkilerin olumlu yönde dinamizmi
teşkil etmesine karşılık, Amerika'nın Vi-
etnam ve Ortadoğu'da sürdürdüğü saldı-
rgan politika, doğu ile batı arasındaki ge-
nel bu çözümü ciddi olarak engelle-
mekte devam etmektedir.

Doğu'ya açılma böylece bu iki temel
meselede Amerika'nın «tutucu gücün-
den kurtulup bağımsız bir politika izle-
mesi» ölçüsünde gerçekleşmektedir. Bu
olgunun en belirgin örneğini General De
Gaulle'in Fransa'sı vermiştir. Cezayir'de
kolonyalizm ipoteğini sırtından atarak,
Vietnam'dan Ortadoğu'ya kadar her yerde
emperyalizme somut bir biçimde cephe
almak, Fransa içinde ve Avrupa'da Ame-
rika'nın ekonomik hegemonyasına karşı
etkinlikle savaşmak, kıta Çin'i tanımak,
karşılıklı ilkesine dayan dürüst politika
izlemek, askerî paktlardan sıyrılmak,
Gualist politikanın temel çizgisini teşkil
etmektedir.

Batı ülkelerinin barış tehdit eden
ipoteklerden kurtuldukları, Amerikan hege-
monyasından sıyrıldıkları, doğuya açılma-
da Fransa'yı izleyecekleri muhakkaktır.
Bu yarış başlamıştır. Bu yarış sürer gi-
derken, gerek tarihsel ve kültürel bağları,
gerekse coğrafi konumu itibarıyla çoğu
batı ülkelerinden daha avantajlı durum-
da bulunan Türkiye'nin durumu nedir?

Türk dış politikası 1960'dan başla-
rak üçüncü dünya ve doğu ülkeleriyle
ilişkilerini geliştirme çabası içindedir.
Bu çabalar 1964'ten itibaren somutlaş-
mış, Sovyetler Birliği başta olmak üzere
doğulu komşularımız, Romanya, Yu-
goslavya, Bulgaristan ile verimli ilişki-

BAŞBAKAN JIVKOV
— Yeni ilişkilerle doğru —

lerin kurulması yönünde genişmeler kay-
dedilmiştir. Önceki yıl ülkemizi ziyaret e-
den Bulgar Dışişleri Bakanı Başev'den
sonra ilk kez bir Bulgar Hükümet Baş-
kanı Todor Jivkov'un doğu ülkeleri ne-
zindeki müstesna kişiliği, bu ziyareti sa-
dece iki komşu ülke arasındaki ilişkilerin
gelişmesi açısından değil, Türkiye'nin büt-
tün doğulu ülkelerle olan ilişkileri aç-
ısından da büyük önem taşımaktadır.

Türkiye'nin doğu ülkeleriyle ilişkile-
rinde Bulgaristan, tarihsel bağlar açısın-
dan olduğu gibi, coğrafi konum ve kar-
şılıklı ulusal çıkarlar açısından da anayrı
ve özel bir yere sahiptir. Gerçekten de
Bulgaristan, 1949'dan itibaren uygulanan
beş yıllık kalkınma plânlarıyla ve özel-
likle Jivkov'un parti sekreterliğine get-
rilmesinden sonra, gerek endüstride, ge-
rekse tarımda son derece önemli gelişme-
ler kaydetmiştir. Sanayi üretimi 1939 yılı-
na oranla 27 kat artmış, tarımdaki geliş-
me savaş öncesi dönemine oranla tama-
men makinalaşarak yüzde 78 oranında
bir üretim artışına ulaşmıştır. Beş yıllık
plânların ağırlığını teşkil eden elektrifi-
kasyon daında büyük başarı sağlanmış,
enerji üretimi 1939'daki 266 milyon kilo-
vatsaatten 1967'de 13 milyar 600 milyon
kilovatsaate yükselmiştir.

Bulgar ekonomisi 1962'de yapılan se-
kizinci parti kongresinde alınan kararlar
uyarınca ekonomiyi verimlilik açısından
ele alan bir dizi reformlara girişmiş ve
bu reformlar genel olarak, Sovyet Rusya
başta olmak üzere bütün doğu ülkelerin-
deki gibi başarıya ulaşmıştır. Her kesim
için bütünlüyle ekonomik veriler üstüne
temellendirilen plân yönetimi, aşırı ek-
onomik merkezileşme dozunu azaltmış,
«kâr» motorunun kullanılmasıyla da ek-
onominin bütün kesimlerinde verim artış
görülmüştür.

Bulgaristan, hangi taraftan bakılırsa
bakılsın hızlı kalkınma içindedir. Sım-
diden ticaret, endüstri, tarım ve turizm
alanlarında, sanayileşmiş ülkeler arasın-
da sayılmaya adaydır. Dünya meselele-
rinde etkin barışçı çabası, uluslararası
ilişkilerde olumlu işbirliğinden yana tutu-
munu, Bulgaristan'a sadece büyük pres-
tij sahibi olduğu doğu ülkeleri arasında
değil, bütün barışçı ülkeler nezdinde ö-
nemli bir yer kazandırmaktadır.

Dış politikasının temel taşlarından
birini «Balkanlar'da barışın sürekliliği»
olarak kabul eden kapıkomşumuz Tür-
kiye ile iyi komşuluk ilişkilerini geliştir-
mekte gösterdiği içten çabalar takdire
şayandır. Türkiye'nin bu çabalara olumlu
karşılık vermesi, her iki ülke halklarının
ulusal çıkarları açısından olduğu gibi
dünyanın bu bölgesinde huzur ve sükû-
nun kurulması yönünden de büyük önem
taşımaktadır.

BÜYÜK İNDİRİM

Dar gelirli emekçiler,
öğretmenler, memurlar,
öğrenciler

Dergisi'ni

84

Kuruşa
Okuyabilirsiniz

Yüzde 33 oranındaki bu indirimden yararlanmak için ANT'a derhal abone olmanız kâfidir.

ANT'A ABONE OLUNUZ

Sadece Şubat ve Mart aylarında uygulanacak olan özel abone tarifemiz şöyledir:

YILLIK : 44 Lira
6 AYLIK : 22 Lira
3 AYLIK : 11 Lira

Abone bedelini havale kâğıdının arkasına açık adresinizi ve mesleğinizi yazarak «ANT DERGİSİ - P.K. 934 - SİRKEÇİ - İSTANBUL» adresine gönderdiğiniz takdirde çıkacak ilk sayıdan itibaren ANT'ı 84 Kuruşa okumanız mümkün olacaktır.

ŞİDDETLİ
BAS
AĞRILARINA
KARŞI
GRİPİN

GRİPİN 4 saat ara ile günde 3 adet alınabilir

Yeni Ajans: 1267/426

SANAT ÜZERİNE SORUŞTURMA

Osman AROLAT

Türkiye'de son zamanlarda en çok tartışılan konulardan biri bugünün sanatı ortamının ne olduğu ve Türkiye'deki sosyalist gelişmeyle paralelliği bulunmadığıdır. Arkadaşımız Osman S. AROLAT, bu konuyu açıklığa kavuşturmak üzere sanatçılara, bilim adamlarına ve çeşitli kimselere şu soruyu yönelmiştir:

— Bugünün sanat ortamını tanımlayarak Türkiye'deki sosyalist gelişmeyle paralelliğini ortaya koyar mısınız? Bu açıdan sanat görevini yapamıyorsa, yaratılması gereken koşulları sıralar mısınız.

Önceki sayılarımızda KEMAL TAHİR, DOÇ DR. ÇETİN ÖZEK, karikatürist TONGUÇ, SENCER DİVİTÇİOĞLU, BALABAN ve ALİ GEVGİLİ'nin cevaplarını yayınlamıştık. Bu sayıda SELÂHATTİN HİLÂV, CEMAL SÜREYA VE CAVİT ORHAN TÜTENGİL'in cevaplarını okuyacaksınız.

Türkiye'de sanat görevini yapıyor mu?

S. Hilâv —

Soruların genişliği, kısa bir cevabı imkânsız kılıyor. Bundan ötürü, önemli saydığım bir kaç noktaya dokunmakla yetineceğim. Ayrıca sağcı sanatla sosyalist hareket arasında bir paralellik düşünelemeyeceğine göre esas olarak derken sadece «sosyalist» sanatı ele alacağım. Bizde son yıllara kadar sosyalist hareket olsun, sanat olsun, klasik marksist düşüncenin eleştirilmeden kabul edilmiş temellerine dayanmıştır. Yine de, sanatın, baskı yıllarında hemen hemen her yerde görülen bir belirlenmenin sonucu, sosyalist hareketten daha canlı ve verimli olduğu görülmüştür. Öte yandan, 1960 yılından sonra, sosyalist harekette bir genişleme ve ilerleme ortaya çıktı; Sanat, ta ise, daha önce sol gücün kısıtlanmış bulunduğu bir alan olmasından doğan tabii birikimin ortaya çıkarması gereken eserlere (İstisnalar bir yana), genel olarak raslanmadı. Buna karşılık, sosyalist hareket eski kısıtlanmasından kurtulduğu için ilk atılımlarını yaptı ve zırfınlarını verdi. Ama her iki praksis (etkinlik) alanının temelinde yatan ilkelere özdeşliği (aynıyeti), yeni bir aşma hareketine girişilmediği takdirde, daha önce harcamadığı potansiyelini tüketmişti anda, sosyalist hareketin de sanat alanında görülen aynı çıkmazlara sürüklenmesi sonucunu verebilir. Aynı yazısında bu benzerliği, bizde, son yıllara kadar sosyalist hareketin de sanatın da temelinde yatan ilke ve düşüncelerle, yurt gerçeklerinin arasında, ki zayıf ilişkide aranmalıdır.

CEMAL SÜREYA
— Önemli olan gerçektir —

Marksist metodun kullanılması yerine, bu metodun belli şartları içinde ve bu şartların sonucu olarak ortaya koyduğu sonuçların aynen aktarılması (bu, daha önceki yıllar için bir bakıma kaçınılmazı zor bir durumdu); herhangi bir katkı, zenginleştirme ve aşma çabasının harcanmaması olması, bir başka aldatmacanın içine düşülmesine yol açmıştır. Bir aldatmaca, bizde, «ilerletilik» adı altında ortaya sürülmüş ve çeşitli yollardan okumalara kabul ettirilmiş fikri ilkelere Batıdaki ilerletici hareketlerin ilkelere benzetilerek olduğu gibi kabul edilmesi ve benimsemesidir. Sözgelimi, Cumhuriyet devri ideolojisinin, «devrimcilik», «laiklik», «devletçilik» gibi ilkelere ve bu ilkelere dayanarak yapılan işler, sol düşünce tarafından köklü ve aşıcı bir eleştirilmeden geçirilmeksizin benimsenmiştir. Bizdeki sınıf yapısının ve çatışmalarının tıpkı Batı toplumlarının gösterdiği gelişmelerde raslandığı gibi ortaya çıkması olduğu ve bunun sonucu olarak sözü geçen ideolojik ilkelere de aynı mu-

teyayı taşıdığı ve aynı fealiyetini yerine getirdiği sanılmıştır. Oysa, bizde, Batıdaki toplum gelişmesi çemasında raslanan yapıardan herhangi birine ulaş edilemeyecek bir kapitalizm-önceki sosyal-ekonomik formasyon ile dışardan gelen kapitalizmin çarpışması olayı, bu ilkelere bambaşka bir muhteva ve fonksiyon kazandırmıştır. Klasik marksist görüş ile bu aldatıcı ideolojik unsurların kaynağının, sosyalist hareketi de sosyalist sanatı da, belki bir noktaya kadar kösteklemiştir. Sosyalist hareketin etkililiğini ve kitlelere malolmasını engellemiş, sanatın ise Türk insanının gerçek dünyasını ve «özeli» yanını bularak evrensel ulaşmasını engel olarak imkânsız kılmıştır. Ayrıca, sosyalist hareketin gelişiminde, hiç olmazsa bu hareketin fikir yanının tamamen bastırılmış olduğu ülkelerde, nisbi bir hürriyet havası esince, ampirik gerçeklerin ağır bastığı ve gerçeklere kabataslak uyan temel düşüncelerle (teoriyle) belli bir süre ve belli bir derinliğe kadar iş görmek mümkün ve zor-

SELAHATTİN HİLAV
— Yeni bir aşma hareketi gereklidir —

TÜTENGİL
Sanatçılar yeterli değildir.

runlu olduğu halde; gerçeğin araştırılması ve başka bir plân da yeniden kurularak dile getirilmesi demek olan sanatta temel-düşüncelerdeki en küçük hatanın sanat eserinde büyük çapta yankılandığını unutmamak gerekir. Sözgelimi, edebiyat alanında, sadece imtibat ve tasvirî bir eser değil de, derine inen, özeli yakalayan ve bu özelden evrensele ulaşmaya yönelik bir eser yaratılmak isteniyorsa, sanatçının dünyaya bakışını belirleyen ve gizli gerçeği bulup elle tutulur hale getirmesini sağlayan temel-düşünceler, en önemli faktör olarak kaçınılmaz bir biçimde ortaya çıkar. Bugün hem sosyal hareket ve teoride hem de sanat alanında, kalıp ilke ve düşüncelerden kurtulmak ihtiyacı kendini duyurmaktadır. Geçmişin değerlerinin, ideolojik unsurlarının ve ilkelitinin köklü bir eleştirilmeden geçilerek, yurt gerçeklerinin kendisine yani «özeli olana» varılması için harcanan bu çaba ve aşma şüphesiz ki, politik faaliyet alanında olduğu gibi sanat yaratışında da ürünlerini vermektedir. Ancak bu çeşit yaratıcı bir çaba, sosyalist hareketin ve sanat yaratışının bu ülkenin toprağına ayak basmasını sağlayacak ve ancak o zaman köklü ve hakiki bir paralellikten söz etmek mümkün olacaktır.

C. Süreya

Tanzimat'tan bu yana Türkiye Batı kültürünü etkisinde olmuştur. Ancak buna bütün bir Batı kültürü demek de dilim varmıyor. Sözgelimi, Türk aydınının kitaplığında Nietzsche, Bergson, Adam Smith vardı da, Marx yoktu. Oysa Batı'da Marx'la Nietzsche yanyana basılmıştı. Bu yüzden bugünkü Türk aydını eksik ve yarım bir Batı kültürüyle beslenmiştir. İlk aşamada bir Batı kültürü de denemez buna. Söyle diyelim: Emperyalist Batı ülkelerinin, gelişmesini tamamlamamış ülkelerde bulunmasını istediği bir kültürle yetişti bugünkü Türk aydını. Özgeli mi, Marx'ı bilmediği için Nietzsche'yi de değerlendiremedi. Kendi eski kültürü de, bütün bütüne, ayaklarının altından çekilmişti. Bu yüzden havada kaldı. Böyle bir durumun sonucu olarak uzun süre Türk yazarı kendi gerçeğini farkedememiştir. Nâzım Hikmet'in parıldanmış kıyım dışarıda tutarsak, Tanzimat'la 1940 yılları arasındaki sanatçıların genel tutumunu bu çizgiye rahatça yerleştirebiliriz. 1940-1960 yılları arasındaki sanatçı çıkışlarında şük de olsa, inkâr plânında da kalsa, bir arayış, bir zorlayış görülüyor. Türk sanatçısı bu dönemde büyük bir kötümserliğe ve umutsuzluğun yedeğinde kendi şartlarından kışkırtılmaya, çevresine, bu arada da kültürüne mançsız gözlerle bakmaya başlamıştır. Bu dönem çok tuhafır: Sanatçıların hepsi sosyalist dünya görüşü taşıdığı halde ortaya çıktıkları eserler daha çok nihilist bir nitelikte olmuştur. Bunu sadece konulmuş yasaklarla açıklayamayız.

1960'dan sonra ise nihilist tavır yerini sosyalist bir tavra bırakıyor. Buna tam sosyalist bir tavır diyemeyiz. Ama sosyalist bir sanatın gerçeği üstleniş tarzına ilişkin bazı ipuçlarına rastlıyoruz. Türk sanatçısı tarih içinde kendini ve toplumunu tanımayla geçiyor. Devrim öncesi bir tutkuya girer gibi oluyor. Batı uygarlığını eleştirmeye kalkıyor; bu, kendini gerçek plânında tesbit etmeyi istemekten başka bir anlam taşımaz sanıyorum. Eskiden sanat tartışmaları gerçekçilerle estetikçiler arasında olurdu; şimdi ise sosyalistler arasında ve idealistlerle gerçekçiler arasında olacak gibi görünüyor; hattâ öyle oluyor.

Yalnız hemen belirtmek gere. ki ki sanatımızdaki sosyalist yönseme pratikten çok teoride

dir; henüz; tıpkı yurdumuzdaki sosyalist politika gibi.

Türk sanatçısı kurulu düzeni bir sosyalist gibi reddediyor eserinde, ama sosyalist bir idealizme göre bir dünya kurmuyor henüz. Sanırım, bunu yapamaz da. Zaten önemli olan gerçektir; gerçeğin yansıtılmasıdır. Türk sanatçısı peşin bir red tavrıyla kurulu düzene sokuluyor; bu yüzden bazan gerçeği tam yansıtmaya, parlatmaya işlemini yerine getirmiyor.

C. O. Tütengil

Sanat üzerine soruşturmanız, rana kahrına, cevaplandırılması gereken üç konuyu ortaya koymaktadır. Bunlardan ilki, bugünün sanat ortamıdır. Bir toplumun bütün kurumları, aşağı yukarı aynı aşamada bulunurlar. Başka bir deyişle, işleyişlerinde ve verimlerinde olduğu gibi kusur ve meziyetlerinde de ortak yanlar vardır. Edebiyatın çeşitli kollarından sinemaya kadar günümüzün sanat dünyası da bu kuralın dışında değildir. Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişin edünde kalma ve «yarım» hazırlama biçimindek temel gelişmesi sanat ortamı için de söz konusudur. Sanatın her alanında, yurt yönetiminde olduğu gibi, toplumun değişmesine karşı olanlarla gelişmelerden yana olanlar bir arada bulunmaktadır.

İkinci konu, objektif koşullarla dile getirilerek, bugünün sanat ortamının sosyal uyanış ile olan uygunlaşmasıdır. Sanatçının toplum içinde bir görev yüklenmesi ve kişisel gelişmeler içinde bile sanatın toplumun ortak dili oluşu öteki sosyal krumlara kıyasla sanata bir öncülük niteliği vermektedir. Ne var ki, sanatçının geldiği toplum katları, keyfince yaşama ve yaratma geleneği, ister ekmek için devlet kapısından çıkarmaktan doğan kısıntılar, ister rahat bir yaşamadan gelen toplumla bağını yitirmeler özlendi uygunlaşmayı eksik kalmaktadır. Sanatçı bir «mis. söz» adamı olmanın bilincine ermedikçe, toplumu yorumlamanın yanı sıra yeni bir toplum yaratma görevinin kendisine de düştüğünü sezmedikçe sosyal uyanış kütlelere yeterince aktarılamaz. Bu bakımdan, çoğu kere tutarsız hayatı, beceril amaçları, çilesiz çalışmaları ve toplumun özünü eğilme, yen bakışları ile günümüzün sanatçıların bütünüyle yeterli bulunmaya imkân yoktur.

Konuların sonucunu, sanatın görevini yapabilmesi için yaratılması gereken koşulların neler olduğudur. Bu koşullar «devlet» ve «kişi» yönünden ele alınabilir. Çeşitli sanat türlerinin ve gösterilerinin topluma ulaştırılmasında görev yüklenmekle devlet görevi kolları yaratmış olacaktır. Sanatçı «kişilerle» ise kendilerini toplumun ihtiyaç ve isteklerine hazırlamalarından başka bir çıkar yol yoktur. Daha başka bir deyişle topluma yararlı olma ortamının yaratılmasında sanatçılar da görev almalıdır. Temel sorun, sanatçının yönsemeleri değil, olgunlaştırıp pekiştirdiği «sanatçı kişiliği»dir. Bu olmadıkça hiç bir devlet desteği özlendi sanatı yaratmağa yetmez.

HALKIN SESİ

Hazırlayan: Aşık İHSANİ

GÜLBABA - YILDIZ - TUNÇ

Bu hafta, size üç yigit OZAN tanıyattım. Yalnız bu tanıtmadan önce, bütün yürekten şair dostlarımdan özür diliyerek bir açıklama yapayım.

Şu okuduğunuz naçiz köşe yalnız halk şairlerinin kâfiyeli, vezinli şiirlerine açılmıştır.

Onun için, serbest vezinli şiirler değil de, halk şiiri tarzı şiirler gönderilirse çok daha geçerli olur.

GÜLBABA

Candan dostumuz, ve arkadaşımız Ersin GÜLBABA'nın köşemize gönderdiği «KÖYÜM» adlı uzun, olumlu, serbest vezinli şiirinden bir bölümünü bir sefere mahsus buraya alalım:

Memleketin birinde
Bir dağ memleketinde
Bir dağ köyü, bir dere köyü
Dere derin, koyu karanlık
Derede köyümüz.

YILDIZ

Geçenlerde Diyarbakır'a, sayısını unuttuğum mahkemelerinden birine gittiğimde gazeteci dostum İZZET Yıldız bana, yüreğini kabartan güzel bir şiirini okudu. İçli şiirin ilk bölümü şöyle idi:

Ne üstte, ne başta,
ayakta desen ha keza.
Tutsan kopacak
Birinden bin parça...

TUNÇ

4539 — Topkapı numaralı İ.E.T.T. şoförü Hüseyin Remzi Tunç ise, geçen gün beni gördüğünde, elime bir zarf ilgilirdi. Eve gidip zarfı açtığı zaman, Tunç'un hançer uçlu kaleminden çıkmış üç tane gerçek şiir gördüm.

Bu uzun üç şiirden birinin bir bölümünü buyurun beraber okuyalım:

Bir tarafta gök delenler
Bir tarafta yer delenler
Bir tarafta kadıllıklar
Bir tarafta yalın ayaklar...

İyi plânlanan ve yürütülen bir reklâm ve tanıtma faaliyeti bir müessese için masraf kapısı olmaktan çıkar; karşılığını kat kat getirir.

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no 1, kat 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01. İstanbul

Seçim Kanunu değişikliğini dış basın yorumluyor

Türkiye'de seçim sisteminin değiştirilmesi dünya basınında da geniş yankılar uyandırmıştır. Belli başlı gazeteler bu konuda şunları yazmışlardır:

THE ECONOMIST (9 Mart 1968):

«— Adalet Partisi parlamento'da zaten salt çoğunluğa sahip bulunuyordu. Bunun daha da üstünde çoğunluk olduğu takdirde, Başbakan Demirel'in öncülüğünü yapmakta olduğu partideki mutedillerin, müslüman muhafazakârların taleplerine karşı koymaları zorlaşacaktır. Bu muhafazakârlar, Atatürk'ün kurduğu laik devleti kılımlayemeyip çalışmaktadırlar. AP, Parlamento'da üçte iki çoğunluğu sağladığı takdirde, Anayasa'da değişiklik yapabilecektir. Ve İnönü Adalet Partisini böyle bir plân yapmakla suçlamıştır. İnönü de kendi açısından Türkiye İşçi Partisinden korkmaktadır. Fakat, şu anda Demirel'in niyetlerinden daha fazla korktuğundan, yeni seçim kanununa muhalefet etmiştir. İnönü, AP'nin seçim kanununu değiştirerek, ilelebet iktidarda kalmaya niyetlendiğini ileri sürmüştür. Eğer bu iddialar haklı gerekirse, Türk demokrasisi gerçekten sıkıntıya düşecektir.»

LE MONDE (5 Mart 1968)

«Yeni Seçim Kanunu, TİP'e karşı kurulan bir engeldir. Bu kanun aynı zamanda, oy sayısı çoğalmadan iktidar partisi milletvekilleri sayısının çoğaltılmasını sağlayacaktır. Bütün deliller, bundan sonra iktidar ile muhalefet arasında devamlı bir çatışma olacağını göstermektedir. İşçi Partisi liderine göre, yeni seçim kanunu Türkiye'de gerginliğini artmasına yol açacaktır.»

Gözlemciler, son zamanlarda önemli gelişmeler gösteren Türk demokrasisinin, siyasi atmosferin ağırlaşması sonucu büyük zarara uğrayacağı kanısındadırlar.»

THE TIMES (4 Mart 1968)

«Türkiye'de iki önemli olay olmuştur. Altı küçük partiyi büyük bir ihtimalle politika-dan sürece yeni seçim kanunu mecliste kabul edilmiş, Amerikan yardımında büyük bir azalma olacağı açıklanmıştır. Seçim kanunu'nun değiştirilmesindeki esas amaç, Türkiye İşçi Partisidir.»

Vehbi Koç'un tavsiyesi. . .

Türkiye'nin 1 numaralı işadamı Vehbi Koç, bütün memurlarına son emrin'i verdi: «Zayıflayın... Şişmanlık her hastalığın başıdır. Şişmanlık çalışmaya mâni olur. Şişman insan iyi çalışmaz... Karbonhidrat rejimi yapıp zayıflayın!... Allaha şükür kilomu muhafaza etmek sayesinde bu ağır yükün altında gençler kadar çalışmaktayım.»

(TERCÜMAN - 20.3.1968)

Ve vatandaşın feryadı

İyi gıda alın, diyorlar. Üç ayda 1450 Lira almaktayız. Hayat şartları gittükçe ağırlaşiyor. Şimdi et 15 Lira, pırasa 150 Kuruş. İstersen kendini denize at, öl, intihar et kimin umurunda?

EMEKLİ MEHMET ERİM
(Cumhuriyet - 19.3.1968)

Tekzipler nasıl sulistimal ediliyor

Basın Kanunu'nun sadece kişilerin şeref ve haysiyetlerini korumak için tanıdığı «cevap ve düzeltme» hakkı, bugün özellikle sol basına karşı tamamen bir çamur atma aracı olarak kullanılmakta, ne yazık ki, bazı yargıçlar da bu sulistimale âlet olmaktadır.

Bunun en belirgin örneklerinden biri, Fatsa'da yayınlanan YEŞİL FATSA Gazetesi'ne gönderilen tekziptir. Yeşil Fatsa Gazetesi sahiplerinden Zeki Şahin, hemen her hafta bu gazetede yazdığı imzalı yazılarda sömürücülere ve emperyalistlere karşı yürekli bir kavga vermekte, kalemini sadece ve sadece sosyalist ve bağımsız bir Türkiye'nin kurulması için kullanmaktadır.

Ne var ki, sosyalist Zeki Şahin'in bu şerefli mücadelesi, Fatsa'da bir avuç çıkarıcının safında olan bir başka Zeki Şahin'i, yani Süleyman oğlu Zeki Şahin'i tedirgin etmiş ve bu sosyalist olmayan Zeki Şahin bir tekzip döşenerek Fatsa Sulh Ceza Hakimliği'ne göndermiştir. Tekzipte aynen şöyle denilmektedir:

«Fatsa'da intişar eden gazetede devamlı surette Zeki Şahin imzasıyla solcu ve komünizmi benimseyen yazılar neşredilmektedir. Benim esas nüfus kaydına göre Fatsa'nın yerli ailesinden olmam sebe-

biyle mevzu bahis gazete sahibi ve aynı şahsın muhtelif yazı ve makaleleri sebebiyle adının ve soyadının aynı olmasından dolayı iktibasa meydan verilmektedir. Bundan mütevellit adı geçen gazete sahibinin gazetesinde neşredilen, gazetesinin sahibi ve başyazıların yazarı Zeki Şahin adının iktibasa mahal verilmemesi için adının, soyadının veya namı müstear bir isim kullanılması.

2) Fatsanın yerli ve tanınmış ailesinden olmam ve hemşehrilerim ile mesai arkadaşlarımla karşımda müşkül durumda kaldığımdan basın kanunu gereğince babamın, adım ve soyadım zikredilerek Yeşil Fatsa Gazetesi ve bu gazetede yayımlanan fıkra ve makalelerle hiçbir alakam bulunmadığını aynı gazetede aynı yerde aynı puntolarla neşredilmesine ve tekzip edilmesine

Ahiretten geliyorum!

Dün sabah «Sahte Kahramanlar» konferansı için Diyarbakır'a gitmek üzere bändiğim uçağın mâcerasını sütunlarımızda okuyabilirsiniz. Ölümün tâ merkez noktasına kadar uzandıktan sonra, ilâhî irade henüz ölmememi gerektirdiği için, sanki gökten bir çengel sarkmış da uçağımızı havada tutmuş ve yavaş yavaş yere indirmişçesine kurtulduk.

Şuurum reddetse de, hayalime öyle geliyor ki «kapak patlaması» diye izah edilen hâdisse, konferansındaki «sahte kahramanlar»dan herhangisi birinin, şeytan maiyetinde, yeryüzündekilerden bir tanesine uçak kapısına doğru üfleme emrini vermesi neticesindedir; fakat bağlı olduğumuz ulvî ruhanîyetlerin mukaddes nefesleri tayyareyi havada tutmuş ve kurtarmıştır.

NECİP FAZIL KISAKÜREK
(Bugün - 17.3.1968)

Seçim geldi, böyle oldu!

Bayındır'ın allaha terkedilmiş 80 haneli bir köyü vardır: Söğütören, namı diğer Karaburgaz. Geçenlerde postacı 13 kilometre dağ yolunu teperek, bulgur bulamadıkları için dağlarda kök söken köylülere cilelli bicilli bayram tebrikleri getirdi. Önce «düğün değil, bayram değil, eniştem beni niye öptü?» diye şaşırان köylüler, sonra farkına vardılar ki, senato seçimleri yaklaşmaktadır ve İzmir'de de senato seçimi yapılacaktır. Gelen kartlar içine İstanbul Trafik Müdürü'nden tutun da, eski DP kalıntılarına kadar kimlerin kartı yoktu ki. Kartlarda kimi DP devrindeki hizmetlerinden demvuruyor, kimi fotoğrafını da ekli olarak gönderiyor, kimi kendisini «senatör adayımız» diye takdim ediyordu. Hele eski DP'li Belli Beler kartının arkasına bir de takvim bastırılmıştı. Ama takvimin altında yer alan «27 Mayıs: Anayasa ve Hürriyet Bayramı» ibaresinden her nedense Anayasa ve Hürriyet Bayramı sözcükleri silinmişti!

karar verilmesini saygılarımla arz ve talep ederim.»

Yani bir çıkarıcının çözümüne itibarını korumak için sosyalist Zeki Şahin, kendi gazetesinde yazdığı yazılarda Zeki Şahin kendi adını kullanmayacak, müstear isim kullanmak zorunda kalacaktır.

Ayrıca, Süleyman oğlu Zeki Şahin'in Yeşil Fatsa Gazetesi ile hiçbir ilgisi olmadığı aynı gazetede kanun zoruyla açıklanacaktır.

Böyle çarpık bir mantıkla gönderilen ve Basın Kanunu'nun ruhuna her bakımdan aykırı olan bu tekzip, talebinin buruşturularak çöp tenekesine atılması gerekirken Fatsa Sulh Ceza Hakimî Kadir Atalay, eğer ardında başka hesaplar yoksa görülmemiş bir gâletle bu tekzipin Yeşil Fatsa Gazetesi'nde yayımlanmasına karar vermiş ve tekzip gazetesinin 19 Mart 1968 tarihli sayısında yayımlanmıştır.

Yeşil Fatsa Yazarı Zeki Şahin, Ant'a gönderdiği mektupta olayı anlatıktan sonra sormaktadır:

«İftişikte size bir gazete gönderiyorum. Gazetede bir tekzip bulacaksınız. Böyle bir yazıya tekzip kararı veren İftişikmin, hangi anlayış içinde ve ne denli hukukçu olduğumu size bırakıyorum.

Bu yazıya tekzip denilebilir mi?»